O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Куч—адолатда

Адолат

Ўзбекистон «Адолат» СДПнинг ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий газетаси

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган · 2000 йил, 3 ноябрь · Жума кунлари чиқади № 40 (275) · Сотувда эркин нархда

Халқни буюк келажак ва улуғвор мақсадлар сари бирлаштириш мамлакатимизда яшайдиган, миллати, тили ва динидан қатъий назар, ҳар бир фуқаронинг ягона Ватан бахти-саодати учун доимо масъулият сезиб яшашига чорлаш, аждодларимизнинг бебаҳо мероси, миллий қадрият ва анъаналаримизга муносиб бўлишига эришиш, юксак фазилатли ва комил инсонларни тарбиялаш, уларнинг яратувчилик ишларига даъват қилиш, шу муқаддас замин учун фидойиликни ҳаёт мезонига айлантириш – миллий истиқлол мафкурасининг бош мақсадидир.

Ислом КАРИМОВ.

Миллий истиқлол ғояси: Ватан равнақи

МУҚАДДАС БУРЧ

Халқимиз онгида тобора чуқурроқ шаклланиб бораётган миллий истиқлол мафкураси аввало она-Ватан, она халққа муҳаббат, унинг ёрқин келажаги учун кураш кундалик турмуш тарзимизда тўлақонли намоён бўлмоғидир. Бундай турмуш тарзи шу жонажон Ўзбекистонимизда яшаётган ҳар бир кишининг қон-қонига сингиб кетишини ҳаёт тақозо этади. Негаки, мафкурасиз одам манқуртга айланиб қолади. Шундай бўлмаслиги учун эса умуммиллий истиқлол ғояси ҳар бир кишининг ҳаёт йўлини кўрсатиб турувчи компасга айланиши даркор. У бутун умримиз мазмунию, ҳатти-ҳаракатларимизнинг моҳиятини ўзида ифодалаши шарт. Зеро, буюк бобокалонимиз Абу Наср Форобий айтганларидек, «Инсон моҳияти ақлда, ақлнинг моҳияти ҳатти-ҳаракатида билинади».

Яшашдан мақсадимиз, худди шу миллий истиқлол ғояси билан чамбарчас боғланиб, уйғунлашиб кетмас экан, бундай ҳаёт бемаънодир. Ватанпарварлик, халқпарварлик ҳар биримизнинг қон-қонимизга сингиб кетиши шарт. Ўзимизни жонажон Ватанимиз, азиз халқимиздан айру тасаввур этмаслигимиз, мен шу азиз диёрнинг бир қисми, жонли бўлаги деган тасаввурга эга бўлмоғимиз айни ҳақиқатдир. Аслида ҳам ҳар биримиз учун мен — Ватан, Ватан — мендир. Бу гапни кенг маънода Ватан — халқ, халқ — Ватан деб тушунмоқ жоиз.

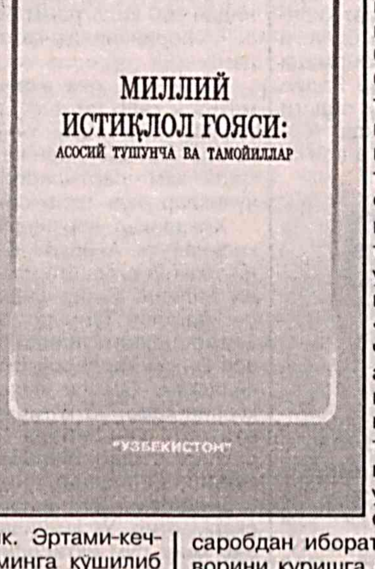

Негаки бу азиз Ватанга ҳар биримизнинг ота-боболаримиз, она момоларимизнинг жисми қоришган. Биз ҳам шу тупроқдан ҳосил бўлган неъматларни истеъмол қилиш ҳисобига улғайдик. Эртами-кечми (ўлим барҳақ) ана шу заминга қўшилиб кетамиз. Демак, мантиқан қараганимизда

Мен Ватандан пайдо бўлдим,
Демак, мен ҳам Ватанман.
Охир Ватан тупроғига,
Қўшилувчи бир танман.

дейишга тўла асослар бор.

Шундай экан:

Ватанимни севганлигим
Ўз-ўзимни севганим.
Ватанимни деганлигим,
ўз-ўзимни деганим!

Хулоса шуки,

Ватанимни ёт кимсадан
Сақлаш мақсадим маним.
Агёримнинг шамширидан
Сақлаганимдек таним!

Демак, Ватан бойликларига, ноз-неъматларига худди ўзимга бўлган муносабатни бутун борлиғимда намоён этмоғим инсоний бурчимдир, деб тушунмоқ ва шунга риоя этмоқ жоиздир.

Миллий мафкурамиз — халқимизнинг турмуш тарзидан келиб чиққан, қадриятларимиз, урф-одатларимиз, анъаналаримизни ўз ичига олган асосий тушунча ва тамойилларимиздир. Лекин шу миллий ўзликка қайтиш, қадриятларимизни тиклаш жараёнида бу соҳадаги четдан зўрма-зўраки ёки киши билмас алдов йўли билан ҳаётимизга киритилган, ўзбекчилигимизга зид удумлар, урф-одатлардан халос бўлмоқ зарурдир. Токи улар миллий мафкура шаклида турмушимизга суқилиб кирмасин. Минг афсуски, бундай зарарли урф-одатлар эса ҳали истаганча топилади. Мотам маросимлари билан боғлиқ дабдабали йигирма, йиллиги каби серхарж тадбирлар, никоҳ тўйлари муносабати билан ўтадиган ортиқча, кулгули, айни пайтда фожеали маросимлар шулар жумласидандир.

Миллий мафкурамиз халқимизнинг аҳлоқ-одобини ўзида мужассамлаштириши даркор. Ота-онага ҳурмат, катталарга иззат, мурувват, меҳр-оқибат, мулозамат, орият, шарм-ҳаё, андишалилик, камтарлик, сабр-бардошли бўлишлик, дўстлик, биродарлик, ҳамжиҳатлик, ҳамкорлик каби фазилатларимиз мафкурамиздан мустаҳкам жой олиши лозим. Лекин бу соҳада ҳам аҳлоқимизга зид одатларни мафкурамизда ўрнашиб қолмаслиги учун қатъий чораларни кўришни ҳаёт тақозо этади. Умри тугаган бунақа мараз иллатлар қаторига ичкиликбозлик, гиёҳвандлик, фоҳишабозлик, қўшмачилик каби иллатларни киритиш мумкин.

Ҳуқуқий демократик давлат қураётган халқимизга азалдан ақидапарастлик иллати ёт бўлган, шўро ҳукмронлиги даврида кишиларимиз онгига коммунистик ақидапарастлик ғояларини мажбуран сингдиришга уринилди. **Кейинги пайтларда эса диний ақидапарастликни айрим билими ғўр, дунё қараши паст ёшларимиз онгига тиқиштиришмоқда. Аслида юқорида таъкидлаганимиздек, ақидапарастлик халқимизнинг миллий мафкурасига зид. Шундай экан тикланаётган миллий истиқлол мафкурамиз ақидапарастликнинг ҳар қандай кўринишларига муросасиз бўлмоғи яхши натижалар бериши, юртимизнинг турли хавф-хатарлардан ҳоли бўлишини таъминлашини доимо ёдда тутмоқ лозим бўлади.**

Тўғри, юқорида қайд этиб ўтилган зарарли урф-одат ва иллатларни таг-туги билан йўқотишнинг ўзи бўлмайди. Негаки улар аҳолининг айрим табақалари турмушига сингиб, илдиз отиб бўлди. Бироқ нима бўлганда ҳам бизнинг миллий мафкурамизда уларга ўрин бўлмаслиги шарт. Акс ҳолда улар миллатимиз шаънини ерга уриши билан бир қаторда тараққий этган илғор халқларга етиб олишимиз ва, табиийки, улардан ўзиб кетишимизга имкон бермайди.

Халқ турмуш тарзини, унинг тараққиёт йўлини белгиловчи мафкура, Президентимиз қайта-қайта таъкидлаганларидек, чинакамига халқона, абадий яшаб қоладиган бўлиши лозим. **У ёки бу партия, ёки давлат мафкурасини зўрма зўраки халқ онгига сингдиришга уриниш беҳуда ишгина эмас, тасаввур қилиб бўлмайдиган даражада зарар ҳам келтиради, у ҳар қандай халқнинг истиқболига кутилмаган зарба беради.** Бунга мисол қилиб яна мудҳиш коммунистик мафкура келтирган зарарларни кўз олдимизга келтирайлик. Бизга истиқлолимиз ўзлигимизга қайтиш имконини бергач, ўтган 70 йил мобайнида коммунистик мафкура асосида зўрма зўраки барпо этилган ҳамма нарсадан воз кечишимизга тўғри келди. Сохта таълимот, сохта байрамлар, минглаб амалий, тасвирий ва бадиий асарлар — барча барчаси яроқсиз бўлиб қолди. Улар бизнинг миллий мафкурамизга зид бўлганлиги учун ҳам шундай бўлди. Биз ўзимизнинг жаҳон тараққиётига улкан ҳисса қўшган буюк алломаларимизни эмас, хаёлпараст пролетар доҳийлари — К. Маркс, Ф. Энгельс, В. Ленин, шунингдек, коммунистик ғоялар тарғиботчилари асарларини ўрганишга беҳуда вақт ва маблағ сарфладик. Ўша «доҳий»лару мадҳиябоз ёзувчи ва файласуфларнинг асарларини чоп этиш, уларнинг деярли ҳар бир шаҳару қишлоқда музейларини яратишга кетган беҳисоб маблағлар, уларни ўргатишу ўрганишга кетган вақт ва сармоялар, турган-битгани саробдан иборат худосиз коммунизм пойдеворини қуришга харжланган сарфлар олдида тарикча ҳам эмасди. Эсиз шунча халқ маблағи, эсиз бутун-бутун авлоларнинг умри! Агар халқимиз бу ёт мафкура учун харжланган моддий ва маънавий бойликларни ўз миллий эҳтиёжларига сарфлаганда улар нақадар буюк ўзгаришларга олиб келишини тасаввур қилиш қийин эмас.

Ҳа, майли, ўтган ишга саловат, дейди халқимиз. Бас шундай экан, ўтмишдаги хатоларга қайғуришдан наф йўқ. Энди келажакнинг қай даража нурафшон бўлиши бугун биз танлаган йўлга, энг аввало мафкурамизнинг қандай бўлишига боғлиқ. Шунинг учун ҳам Йўлбошчимиз миллий мафкурамизни алоҳида партиялару гуруҳларгагина эмас, ҳатто давлатга бўйсунмаслиги кераклигини, у фақат халқ хоҳиш-иродаси, турмуш тарзини ўзида мужассамлаштирган миллий мафкура бўлиши лозимлигини қайта-қайта уқдирмоқдалар.

Биз юқорида мафкура — тараққиёт мезони дедик. Уни халқ ва Ватан истиқболини кўрсатиб турувчи компасга менгзадик. Шундай экан истиқлолни мустаҳкамлаш, бундан кейинги ривожланиш йўлимиз, лўнда қилиб айтганда, тақдиримизнинг қандай бўлиши белгиланаётган шу масъулиятли кунларда мафкура масаласи ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Шунинг учун ҳам халқимиз фақат жисмангина эмас, балки руҳан ҳам доимо уйғоқ бўлмоғи, ҳар қачонгидан ҳам ҳушёрлик қилган ҳолда руҳ бедорлигига унинг раҳбарраҳнамолари, олиму зиёлилари, барча фарзандларини масъуллигини чуқур ҳис қилган ҳолда фаол фаолият кўрсатмоғини ҳаёт тақозо этмоқда. Буюк мутафаккир Абдулло Авлоний асримиз бошида ёниб-куйиб **«Тарбия биз учун ё ҳаёт, — ё мамот, ё нажот — ё ҳалокат — ё фалокат масаласидир»,** деган эди. Етук маърифатпарварнинг бу сўзлари ўз даврида миллатимиз учун нақадар муҳим аҳамият касб этган бўлса, у ҳозирги кунда ҳам бизга шунчалик муҳим ва долзарбдир. Авлоний бу ҳикматона сўзларида халқимизни — халқ, миллатимизни — миллат этишга хизмат қиладиган мафкуравий тарбияни кўзда тутганлигига шубҳа йўқ. Лекин миллий мафкурамиз ўз-ўзидан табиий равишда халқимиз хоҳиш-иродасига мос бўлади, дейиш ғоят соддалик бўлур эди. Негаки гоҳ хориждан, гоҳ ўз юртимиздан туриб, турган-битгани ғараздан иборат жирканч мафкурасини хуфёна тарғиб қилаётган, уни аҳолимизнинг билим ва ақл даражаси саёз қисмининг онгига сингдириш учун бор имкониятни ишга солаётган қабиҳ кучлар борлигини зинҳор-базинҳор унутмаслигимиз керак. Зеро, йўлбошчимиз **«Мен қуролдан қўрқмайман, аммо фарзандларимиз ёт ғоялар асири бўлиб қолишидан чўчийман»** деганда минг бор ҳақ. Сабаби, ёт ғоялар халқимизни истиқлол йўлидан қайтаради, миллий ўзлигимиздан, қадриятларимиздан жудо қилади. Урф-одат ва анъаналаримиздан маҳрум этиб, миллатимизни бадном этади. Шундай экан, ўз миллий мафкурамизни тарғиб этишимиз, уни фуқароларимизга етказишимиз, бу муҳим ишни бошқа турли гуруҳлар амалга ошириб, халқимиз манфаатларига зид мафкурасининг ҳукмрон бўлишига эришишига йўл қўймаслигимиз даркор. Айниқса мафкуравий кураш ғоят авж олган шу кунларда бунга асло йўл қўйиб бўлмайди.

Бу муҳим ва ғоят масъулиятли ишда таълим-тарбия масканлари, кенг жамоатчилик билан бир қаторда оммавий ахборот воситаларининг ҳам роли беқиёсдир. Матбоут ўзбекнинг ўзбеклигини жаҳон аҳлига намоён этувчи, миллий мафкурамизни кенг тарғиб этиб, аҳолининг барча табақалари онгида мустаҳкам шаклланиб қолишига ҳисса қўшиш билан бир қаторда, юқорида таъкидлаганимиздек, турмуш тарзимизга у ёки бу даражада ўрнашиб қолган ёт урф-одат ва иллатларнинг зарарларини чуқур таҳлил этиб бериши, миллатимизни улардан тўла халос бўлиши учун барча имкониятлардан тўлиқ фойдаланишини ҳаёт тақозо этади.

Тўхтамурод ТОШЕВ,
Мурод УЛУҒОВ.

Бекобод туманидаги Навоий номли ширкатлар хўжалиги пахтакорлари бу йил ғалла ва пахтадан мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар. Хўжалик далаларида етиштирилган пахтанинг, айниқса, уюшқоқлик билан териб олингани боис улар туманда биринчи бўлиб 15 иш кунида йиллик режаларини адо этдилар. Ҳосилдорлик ўртача 27 центнерни ташкил этди.

СУРАТДА: ширкатлар хўжалигининг раиси Мирзарайим Ҳошимов бош ҳосилот Қурбонбой Бекмирзаев ва оилавий пудратчи Боймурод Абдуалиев билан биргаликда етиштирилган пахтанинг толасини кўздан кечиришаяпти.

Эркин БОТИРОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Олий судида

ТЕРРОРЧИЛАР УСТИДАН СУД ДАВОМ ЭТМОҚДА

1999 йилнинг 16 февраль куни пойтахтимизда содир этилган портлашлар, Ўзбекистон Республикасининг қонуний Президенти, муносиб йўлбошчимиз И. А. Каримов жонига қилинган суиқасдни эсласак ҳамон этимиз сесканиб, қалбимиз жунбушга келади. Зеро, Ватанимиз мустақиллиги, халқимиз фаровонлиги учун жонини тиккан халқпарвар фидойи инсоннинг жонига қасд қилишга, кишилар гавжум жойларда портлатишлар уюштириб, бегуноҳ одамларнинг нобуд бўлишига ғоят ваҳшийлашиб кетган энг тубан манқуртларнинг ҳам журъат этиб қўл уришига ишониш қийин. Лекин, минг афсуски, Ватанимиз тарихида қора ҳарфлар билан ёзилиб қолган бу мудҳиш фожеанинг рўй бергани аччиқ ҳақиқат эди.

Хўш, кечириб бўлмас қонли ваҳшийликка кимлар ботиниб қўл урди? Унинг ташкилотчилари, рағбатлантирувчилари, ижрочилари кимлар эди? 2000 йилнинг 30 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Олий судида ўша манфур террорчилар устидан бошланган суд жараёнида ана шу саволларга жавоб топилиши, ашаддий қонхўрларнинг ақл бовар қилмас даражадаги ваҳшийликларига муносиб баҳо берилиши кутилмоқда.

Ўта оғир жиноятлар содир этиб, тергов ва суддан қочиб юрган 9 нафар судланувчи — Тоҳир Йўлдошев, Жумабой Ҳожиев, Салой Мадаминов, Муродилла Қозиев, Улуғбек Бобожонов, Ҳомид Раҳмонов, Шавкат Каримов, Нажмиддин Жалолов ва Йўлдош Умаровлар устидан қўзғалган тергов натижалари ва тергов ишини судда кўриш вақти матбуотда ўзбек, рус ва инглиз тилларида, шу билан бирга халқаро «Интернет» тармоғи орқали эълон қилинди, айбланувчининг судда иштирок этишлари ҳамда амалдаги қонунларда белгиланган ҳуқуқлардан фойдаланиш мумкинлиги билдирилган бўлишига қарамай, улар суд мажлисига сабабсиз келмадилар. Шундай бўлса ҳам мавжуд қонунларга кўра уларга нисбатан суд мажлисини бошлаб, уни давом эттириш мумкин, деб топилди.

Давлат айбловчиси Э. Қудратовнинг таъкидлашича мазкур айбланувчилар ўзларига нисбатан жиноят ишининг судга юборилганлиги ва судда кўриш вақтидан хабар топганлар. Жиноятчилик процессуал Кодексида ишни судланувчи иштирокисиз муҳокама қилинишига судланувчи мамлакатимиз ҳудудидан четда бўлган ёки судга келишдан бош тортган ва уларнинг йўқлиги иш бўйича ҳақиқатни аниқлашда монелик қилмаган тақдирда ишни кўриш мумкинлиги кўрсатиб ўтилган.

Суд мажлисида алоҳида қайд этиб ўтилганидек, уларнинг иштирокисиз жиноий ишни кўриб ҳақиқатни аниқлашда монелик қилинган ҳолатлар мавжуд эмас. Қолаверса, мазкур жиноят иши бўйича ҳаммаси бўлиб 763 нафар жабрланувчи деб топилганларнинг 650 нафари уларнинг иштирокисиз суд жараёнини бошлашни илтимос қилиб ариза билан мурожаат қилганлар.

Мажлис давомида жабрланувчи ва гувоҳлар кўрсатмалар бера бошладилар. Жабрланувчиларнинг юзларини ғам-андуҳ босган. Уларнинг ҳасратларию, чекаётган азобларини тасаввур доирасига сиғдириш мушкул.

Жабрланувчилардан бири – Ҳакимжон Ҳабилов кўзида жиққа ёш билан шундай деди:

– Менинг ўғлим ўша машъум портлатишлар содир бўлган куни ишга кетганича уйга қайтмади. Хавотир олиб қидирмаган жойимиз қолмади. Кейинчалик унинг парча-парча бўлиб кетган жасадини ўликхонадан топдик. Ахир, ўғлимнинг не гуноҳи бор эди? Нега уни бу террорчилар шу куйга солишди? Инсон зоти шунчалик ҳам ваҳший бўладими? Мен суддан инсоний қиёфасидан бутунлай маҳрум бўлган террорчи золимларга энг олий жазо берилишини сўрайман.

Шифокор Хўжаеванинг дарди-ҳасрати бундан-да оғир. Ўша куни унинг ҳам укаси ишга кетиб уйга қайтмаган. Қанча қидир-қидиру, изла-излалардан кейин ўликхонага борса, унга бурда-бурда бўлиб кетган бир қоп инсон танасини кўрсатишибди. Даҳшатга тушган бечора опа бўлакларга бўлинган қўл, қулоқ, оёқларнинг ичидан укасининг икки товони ва панжаларини ажратиб олибди. Э воҳ, — дейди жабрдийда аёл. – Бу не мусибатки, укагинамнинг тақдири шу қадар аянчли бўлса?! Мен бегуноҳ укамни шунчалик даҳшатли ўлимга дучор этган қотилларни ўлим жазосига лойиқ деб ҳисоблайман.

Жабрланувчиларнинг ҳасратлари эса юракни эзади. Улардан баъзилари жиноятчиларнинг ваҳшийлиги туфайли фарзандларию яқин кишилари азобланганини мунг билан сўзлашса, бошқаси оиласига мудҳиш мусибатлар келтирилганини алам билан баён этади. Яна бошқа бири эса жиноятчиларнинг ёвузлигини нафрат билан айтиб, инсон боласига шу қадар аёвсиз қийноқларни лозим кўрганликларидан нафратланади.

Ҳа, юртимиз озодлигини кўролмаган, халқимизнинг суюкли Йўлбошчисию, ҳалол фарзандларига ҳасад билан қараб, уларнинг жонига қасд қилган ҳокимиятпараст террорчиларнинг жирканч қилмишлари фош этилмоқда. Улар энди ўзлари эккан ёвузлик уруғининг заҳарли ҳосилини ўрадилар. Шуларни ўйларкансан, давлатимиз куч-қудратининг беқиёслигига, халқимиз душманларига нисбатан доимо кучли зарбалар бера олишга қодирлигидан ифтихор туйғуларини туясан, киши.

Мурод КАЛОНХОНОВ,
«Адолат» мухбири.

«ОБУНА — 2001»

«АДОЛАТ»–ҲАММАБОП ГАЗЕТА

Унга ўз вақтида обуна бўлишни унутманг! Барча алоқа бўлимларида, газета дўконларида, «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компаниясининг жойлардаги бошқармаларида, бўлимларида газетага обуна қизғин давом этмоқда.

«Адолат»нинг нашр кўрсаткичи-100. Йиллик баҳоси – 8016 сўм.

(Вилоятларда озгина фарқ қилади).

Ниҳол

Зилола Бойматова Учқўрғон туманидаги И. Оҳунов номли лицейнинг иқтидорли ўқувчиси. У шеър ёзади, ёзганда ҳам илҳом билан, жўшиб ёзади. Унинг шеърларидан завқ-шавқ оласиз. Даъваткор руҳдаги шеърларидан қалбингиз ифтихор ҳисларига тўлади. Унинг шеъри ёш қалбнинг ана шундай – айни ҳақиқатга йўғрилган ашъоридир.

ҚАЛБ ИЗҲОРИ

Нур томган мардона чеҳрангиз билан,
Ёшларга мислсиз меҳрингиз билан,
Душманга аёвсиз қаҳрингиз билан,
Ярашиб турасиз нурли бўстонга,
Сизни ўхшатаман Ўзбекистонга.

Меҳнатдан тинмаган беором юрак,
Туну кун эл тинчин ўйласа керак,
Урушни тўсолган тоғдайин кўкрак,
Мавзу бўла олар янги достонга,
Сиз чиндан ўхшайсиз Ўзбекистон!

Ёмонлар чўпларин ўқталар кўзга,
Сиз парво қилмайсиз ҳеч ғийбат сўзга,
Ҳар қанча юк бўлса оласиз ўзга,
Четдан қараганлар йўяр осонга,
Лекин сиз ўхшайсиз Ўзбекистонга.

Юртнинг болаларин деган фарзандим,
Адашганга қилган насиҳат-пандин,
Оғули ошлардан ясаган қандин,
Бепарво бўлмаган ҳеч бир инсонга,
Бобо сиз ўхшайсиз Ўзбекистонга.

Салгина кечиксак тутар деб оҳлар,
Қора кўланкадан қилган огоҳлар,
Қайсидир фарзандлар қилган гуноҳлар,
Бир тола оқ бўлди сиздек инсонга,
Шунданми ўхшатдим Ўзбекистонга.

Юртим деб пешона терлари оққан,
Ўзбекнинг бағрида қуёшдек балққан,
Бобожон сўзингиз барчага ёққан,
Қайта ҳаёт берган ўзбек забонга,
Сиз жуда ўхшайсиз Ўзбекистонга.

Internet дунё: энг сўнгги янгиликлар

РИГА. Европа Иттифоқи билан Россия ўртасида узоқ муддатли ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш борасида Франция пойтахтида имзоланган келишув Латвия учун ҳам катта аҳамиятга эга бўлди. Хусусан, бу ҳамкорлик расмий Риганинг Европа Иттифоқига аъзо бўлишида катта ёрдам беради, деди Латвия ташқи ишлар вазири Индулис Берзинш.

* * *

МОСКВА. Россияда жорий йилнинг ўн ойида содир бўлган фавқулодда ҳодисалар сони қарийб саккиз юзтани ташкил қилди ва бундан 889 киши нобуд бўлди. Ўн мингдан ортиқ киши жароҳатланди. Мамлакат фавқулодда ҳолатлар вазирлиги матбуот хизмати маълумотига қараганда, бу рақам ўтган йилнинг шу даври кўрсаткичларига қараганда анча кам. Москва, Шимолий Кавказ ҳамда Чеченистонда юз берган террорчилик ҳаракатларидан нобуд бўлганлар сони ҳозирча 43 кишига етди.

* * *

ДЕҲЛИ. Ҳиндистонда яқин кунлар ичида яна учта штат ташкил топади ва жами штатлар сони йигирма тўққизтага етади. Янги штатлар Мадхя-Прадеш, Уттар-Прадеш ҳамда Бихар штатлари таркибидан ажралиб чиқади. Ушбу ҳудудларда бошқарув тизимини янада такомиллаштириш мақсадида шундай ишга қўл урилмоқда, деди Деҳли ҳукумати вакили.

Римнинг қадимий меъморчилиги.

* * *

ҒАЗО. Фаластин маъмурияти Яқин Шарқда барқарорликни тиклаш бўйича халқаро тинчлик анжумани ўтказиш ташаббуси билан чиқди. Мухторият парламенти раиси Аҳмад Курейнинг айтишича, анжуманда Исроил билан Фаластин ўртасидаги зиддиятларга барҳам бериш бўйича янги чора-тадбирлар ишлаб чиқилиши лозим. Бўлажак тадбир БМТ, АҚШ, Европа Иттифоқи, Россия, Хитой ва бир неча араб давлатлари вакиллари иштирокида ўтмоғи зарур.

* * *

КОЛОМБО. Шри-Ланка ҳарбий ҳаво кучлари самолётлари «Тамил илама» («Озодлик йўлбарслари»)нинг мамлакат шарқидаги лагерларига зарба берди. Учувчилар жангариларнинг чангалзорлардаги қўнимгоҳларига катта талофат етказиб, ҳарбий операцияни аъло даражада бажарди, деди мамлакат мудофаа вазирлиги вакили.

Хабарларга қараганда, айирмачилар 23 октябрь куни ушбу ҳудудда мамлакат армиясининг жанговар вертолётини уриб туширган. Ҳукумат шундан сўнг душманларга қарши ҳаво ҳужумини ўтказишга қарор қилди.

* * *

ТБИЛИСИ. Грузияда келаси йилнинг январида аҳолини рўйхатга олиш тадбирини ўтказиш режалаштирилган эди. Бироқ молиявий қийинчиликлар сабаб бу тадбир 2002 йилда ўтказиладиган бўлди. Давлат статистика департаменти тақдим этган маълумотга қараганда, даставвал бу тадбирни жорий йилнинг баҳорида ўтказиш белгиланган эди.

Партия ахбороти

ТАЪСИС КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Самарқанд вилоятининг Пайариқ туманида Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг туман Кенгаши ташкил этилди. Унга куни-кеча бўлиб ўтган таъсис конференциясида асос солинди. Пайариқ тумани партия Кенгашининг биринчи котиби этиб Республика маънавият ва маърифат кенгаши туман бўлимининг котиби Жибак Аҳадова сайланди.

Конференцияда иштирок этган Самарқанд вилоят партия Кенгашининг аъзоси Ҳайдар Ислонов йиғилганларга партиянинг мақсад ва вазифалари, айни кунларда амалга оширилаётган кенг кўламли ишлари тўғрисида гапириб берди.

Конференцияда Пайариқ тумани ҳокими ўринбосари Уктам Наримонов иштирок этди ва сўзга чиқди.

Шу куни туман тиббиёт бирлашмаси билан газлаштириш идорасида ишлаётган 15 нафар ходим Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси аъзолигига қабул қилинди.

Шундай таъсис конференциялари Ургут ва Каттақўрғон туманларида ҳам бўлиб ўтди. Ургутда «Юридик маслаҳатхона» маслаҳатчиси Зарифбой Нарзиев, Каттақўрғонда туман халқ таълими бўлими назоратчи-услубчиси Қамариддин Турдиевлар туман партия Кенгашларининг биринчи котиблари этиб сайландилар.

Жаҳонгир ТОШЕВ.

20001 йил учун обуна қизғин давом этаётган ҳозирги кунларда «Адолат» газетасининг ўқувчилари кўпайиб бормоқда.

Суратда: 1-Тошкент Давлат тиббиёт институти ёш мутахассислари газетанинг янги сони билан танишмоқдалар.

Партия ҳаёти

ДЎСТОНА УЧРАШУВ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси ҳарорида мамлакатимизга ташриф буюрган Германия социал-демократик партияси қошидаги Фридрих Эберт жамғармаси нойиба директори жаноб Вульф Винрих Лапинс билан учрашув бўлиб ўтди.

Учрашувда иштирок этган «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши биринчи котиби Турғунпўлат Даминов, Сиёсий Кенгаш иккинчи котиби Абдували Ғуломмаҳмудов, Сиёсий Кенгаш котиби Равшан Ҳайдаров меҳмонга партиянинг мақсад ва масалалари, ҳозирги кундаги халқ орасидаги ҳамда парламентдаги фаолияти ҳақида гапириб бердилар. Жаноб В. Лапинс эса навбатида Германия социал-демократик партиясининг сиёсий фаолияти, Фридрих Эберт жамғармасининг [illegible] борасидаги ишларига тўхталди.

Учрашувда жаноб В. Лапинснинг рафиқаси Лизеллотте Хаберманн-Лапинс, жамғарманинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари Нойила Резяповалар ҳозир бўлишди.

Х. РАВШАНОВ.

Шундай одамлар бор бўлсин

ФИДОКОР

Карманаликлар Зокир Асадовни фидокор ва тадбиркор инсон деб олқишди. Бу бежиз эмас. Мана, йигирма саккиз йилдирки у савдо ва маиший хизмат соҳасида ҳалоллик ва жонкуярлик билан хизмат қилиб келмоқда. Меҳнат фаолиятини оддий сотувчиликдан бошлаган Зокир Асадов Навоий вилояти маиший хизмат уюшмасининг тижорат ишлари бўйича раис ўринбосари лавозимигача кўтарилди.

Ўтган йили уни Кармана шаҳар деҳқон бозори директори этиб тайинлашди. Зокир Асадов ўзига билдирилган бу катта ишончни оқламоқда. У янги вазифада иш бошлашидан олдин бозорни айланиб чиқди. Бир вақтлар олувчи-ю, сотувчилар билан гавжум бўлиб турган бозор ғариб аҳволга тушиб қолган. [illegible] Зокир Асадов бозорнинг олти ойлик тушумини ўрганиб чиқди. Олти ойда саккиз юз тўрт минг сўм тушум тушган бўлса ана шу маблағнинг 480 минг сўми ишчи-хизматчиларнинг маошига кетяпти. Бозор маъмурияти ижтимоий жамғармадан 200 минг сўм, сув оқава ташкилотидан эса 90 минг сўм қарздор бўлиб турибди. Бозорда эса ичимлик сувининг ўзи йўқ. Зокир Асадов ана шу муаммоларнинг ечимини ҳал этиш учун астойдил ишга киришди. [illegible] Бозорда деҳқонлар маҳсулотларини сақлаш учун омборхоналарни ишга туширди. Шунингдек тижоратчилар учун қўшимча йигирма ўринли жой ташкил этиб, улар билан шартномалар тузди. Бозорда озиқ-овқат маҳсулотларини харид қилиш павильонларини турига қараб, ажратиб берди. Энг муҳими Зокир Асадов раҳбар бўлиб келган кунининг биринчи ҳафтасида бозор ичимлик сувига эга бўлди, [illegible] таъмирлаш устахонаси ҳам ишга тушди. Бозор маъмурияти томонидан деҳқонлар билан келишилган ҳолда қишлоқ хўжалик маҳсулотларига нархлари белгиланди.

Бугунги кунда Кармана бозорига ўзларининг товар ва маҳсулотларини сотиш учун келаётганларнинг кайфияти аъло. Айниқса, харидорларнинг гавжумлигини айтмайсизми. [illegible] Зокир Асадовнинг раҳбар сифатида ташкилотчилиги, тадбиркор ва фидокорлиги туфайли Кармана деҳқон бозори [illegible] барча мамнун бўлмоқда. Савдо-сотиқ ишлари тўғри йўлга қўйилганлиги туфайли бозордан тушаётган тушум ҳам кундан-кун кўпайиб бормоқда. Илгари бир ойда 60-90 минг сўмдан тушум тушган бўлса, бу кейинги ойларда икки ярим — уч баробарга кўпайди. Шунинг натижасида бозор маъмурияти тегишли жойлардаги қарзларидан батамом қутилди. Бу Зокир Асадовнинг баракали меҳнати натижасидир.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири.

Замондошимиз

ОРЗУЛАР ОҒУШИДА

«Олим бўлсанг олам сеники», деганлари шу бўлса керак. Олам узра маънан қанот қоқиб яшаш ўзи катта бахт! Бундай бахт ҳар қандай бойлик ё мансабдан кучлироқ, дегимиз келади. Ақл соҳиби бўлган комил инсон ҳеч вақт пул ё мансаб кетидан қувмаган. Билакс, мол-у давлат, мартаба деган [illegible] керак пайти ўзи ҳақиқий соҳибини топаверарkan.

Комил инсон бўлиш ўзи нечоғли улуғ бахт эканини ҳаётда шундай мартабага эришиб яшаётганлар [illegible] тушунади. Буни ақл чироғи ила бахт-иқболга эришаётган кишилар [illegible] кўриш мумкин. Бир гал Бухорога йўлим тушганида худди шундай сиймога дуч келдим. [illegible] Иқтисод фанлари доктори, профессор Сайфулло Ҳайитов илм уммонида қандоқ ҳаракат қилса, ишлаб чиқариш соҳаларида ҳам худди шундай тиним билмаскан.

Ўттиз икки йил бурун Бухородаги 6-мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Сайфулло ўша йилиёқ Москва шаҳридаги нефт ва газ саноати институти иқтисодчи-муҳандис факултетига ўқишга кирди. 1963 йили олий маълумоти тўғрисидаги дипломи билан жонажон шаҳрига қайтган йигит меҳнат фаолиятини «Бухоронефтегаз» бирлашмасида иқтисодчиликдан бошлади.

Қайсики соҳада бўлмасин илм ўзига хос салоҳиятга эга эканини дилдан англаган Сайфуллонинг қалбида ўқишни давом эттириш истаги сўнмаганди. Умид учқуни қайта аланга олиб, яна Москва шаҳри томон йўл олди. Ўзи учун қадрдон институт аспирантурасига қабул қилингач, бу соҳа сирларини мукаммал ўрганишда давом этди. Уч йил деганда номзодлик диссертациясини ҳам ёқлади. Ҳаёт довонларидан мардона ошган инсон қалбида янада юксакроқ чўққиларни забт этиш истаги пайдо бўлаверарkan. Янада юксакликларга интилгиси келаверарkan. Тафаккур осмони эса жуда-жуда кенгдир. Қай бир соҳада бўлмасин тенгсиз кашфиётлар қилиш учун имкон топиш мумкин. Сайфулло Сафарович ҳам Тошкент политехника институтида илмий ишини давом эттириб, докторлик диссертациясини муваффақиятли ёқлади. Орадан кўп ўтмай профессор унвонига эга бўлди.

Қайсики олим ўз илмини амалиётда кўрсатса, икки карра кўпроқ ҳаёт кечиради, деган ҳикмат бор. [illegible] иқтидорли шогирдлар етиштирди. Талайгина илмий ишларга раҳбар ва оппонент бўлди. Сўнг, «Ўздавфонд»нинг Бухоро вилоят бошқармаси бошлиғи ўринбосари, Давлат мулк қўмитаси вилоят бошқармаси бошлиғи ўринбосари, «Прогресс-Инвест» инвестиция компанияси раҳбари лавозимларида фаол меҳнат қилган. Республика Бухгалтер ва аудиторлар Ассоциациясида ўқиб, аудиторлик унвонига эга бўлди. Айни пайтда у Марказий Осиё бухгалтерлари ва аудиторлари кенгаши аъзосидир. Республика бухгалтерлари ва аудиторларининг Бухоро вилоят бўлими раиси вазифасида фаол меҳнат қилаётган қаҳрамонимизнинг орзулари оламча бор:

– Юрт истиқлоли олам янглиғ орзуларимизнинг рўёбга чиқиши учун тенгсиз имкониятлар яратди, – дейди иқтидорли олим. – Илм-у тафаккур булоғини ошираман деган ақли донишлар исталганча кашфиётлар қилиши, янгиликлар яратиши мумкин. Мумкингина эмас, шу азиз ватанни муқаддас билган ҳар бир зиёли, олим, кашфиётчи учун зарурият ҳамдир. Негаки, энди илгаригидек «совет фани» деган мавҳум тушунча йўқ. Ҳамма нарса ўз номи билан аталмоқда. Яратилган ҳар бир кашфиёт Ватанинг кўргони учун лоақал бир ғиштдек хизмат қилса бас! Бугунги мамлакатимиздаги жуда кўп соҳалар жаҳон андозаларига мосдир. [illegible] бухгалтер ва аудиторлик [illegible] жуда муҳим ўрин тутади. [illegible]

Албатта, ёш мустақил давлатимизда дастлаб бу соҳалар янгиликдек туюлган бўлса, эндиликда унинг чинакам билимдонлари ҳам кам эмас. Зеро, Сайфулло Ҳайитов етакчилик қилаётган мазкур бўлим вилоятда бухгалтерлик ва аудиторлик соҳаларини ривожлантириш, уни жаҳон андозалари даражасига кўтариш учун астойдил жон куйдиришаётир.

Илмни амалиётда кўрсатиш қанчалик самара беришини Сайфулло Ҳайитовдек заҳматкаш олимлар фаолиятида кўриб қувондик.

Тиниб-тинчимас олим ижтимоий-сиёсий ҳаётда ҳам фаол. У Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш қўмитаси нодавлат тижорат ташкилотлар тўғрисидаги қонунчилик бўйича жамоатчилик асосидаги экспертлар гуруҳи аъзоси сифатида талайгина вазифалар амалга оширилишида бор билим ва маҳоратини аямайди. Зарур пайти халқнинг юксак ишончига сазовор бўлишган Олий Мажлис депутатлари билан ҳамқадам бўлиб ҳаракат қилаётир.

Ҳар бир соҳада ана шундай илмдон ва серғайрат олимлар амалий ишда ҳам жонбозлик кўрсатсалар, юртимизда ўзига хос ташаббуслар қанот ёйгани шу бўлади.

Тўлқин УСМОН ўғли

Қишлов-синов

ЭЧКИМИЖОЗ СИГИРЛАР

Чўпон чўпондан қолса қирқ йилда етар деган гапни Усмон Юсуповликлар нега унутиб қўйишмоқда?

Усмон Юсупов туманидаги баъзи сут-товар фермалари таъмирталаб ҳолга келиб, қаровсиз қолгани туфайли «Эчкимижоз» сигирларнинг маҳсулдорлиги борган сари тобора камайиб кетмоқда. Нега?

Ҳукуматимизнинг чорвачиликка бўлган тўғри ва изчил сиёсатига туманда юзакичилик билан ёндашилаяпти. Буни биз Рўзмат Ғойибов номли жамоа ширкат хўжалигининг Прим Олмосов мудирлик қилаётган сут-товар фермасида бўлганимизда яққол сездик. Туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасининг чорвачилик бўйича бош мутахассиси Собир Жўраев ҳамроҳлигида ферма ҳовлиси томон юрамиз. Теварак атрофни янтоқ босган. Чорвадорлар иш билан банд бўлишса керак деган ўй билан молхоналарни кўздан кечирдик. Усти ёпиқ айвонларнинг ҳар ер, ҳар ери очиқ. Шиферлари кўчиб кетган. Молхоналар ахлат уюмига тўлдириб ташланган. Бирорта деразада ойна йўқ. Молхоналар нураб, аллақачон таъмирталаб бўлиб қолган. Худди ўғри урган ҳовлига ўхшайди.

Собир ака ҳамроҳлигида қишловга қурилаётган ҳозирлик билан ҳам танишдик. Хашак бостириладиган чуқурларнинг аксарияти бўм-бўш. Беда аралаш осмонга тўлдирилган чуқурда эса нохуш манзарага дуч келдик. 6-8 тагача қорамоллар ўзи хоҳлаганча бедани устида ётибди. Шу аснода ферма ҳовлисида беш соатлар кутдик. На қоровулдан, на мутасаддилардан дарак бўлмади. Диққинафас бўлиб ўтирган ҳамроҳим, асабий ҳолда ферма ташқарисида ўз молларини боқиб юрган болаларга қоровулни чақириб келишларини илтимос қилди. Анча кутганимиздан сўнг ниҳоят ферма қоровули Тўлқин Олмосов ҳаллослаганча етиб келди. Ҳол-аҳвол сўрашдик:

– Ҳозиргина уйга кетган эдим, – деди у. Биз эса кўпдан бери кутиб ўтирганимизни айтдик. Унинг маълум қилишича, моллар далада боқилаётган экан. У «Ферма мудири ҳам ўша ёқда бўлса керак» деган гапни айтди.

– Барибир фермада ҳеч бўлмаса қоровул бўлиши керак-ку? – деган эътирозимизга Т. Олмосов елка қисишдан бошқа чора тополмади.

Сўнг хўжалик идорасида бўлиб, бош иқтисодчи Суннат Итолмасовдан баъзи маълумотларни олишга эришдик. Унинг айтишича сут-товар фермасида 288 бош қорамол боқиларкан. Шундан 55 боши соғин сигирлар. Ҳар куни 300-350 литр атрофида сут соғиб олинаяпти. Ўтган йили давлатга 168 тонна ўрнига 124 тонна сут, 25 тонна ўрнига 13 тоннаю 600 килограмм гўшт сотилиб, белгиланган режалар ўлдажўлда қолган. Бунинг натижасида чорвачилик хўжаликка 420 минг сўм иқтисодий зарар келтирган. Хўш, айни пайтда хўжалик чорвадорлари ўтган йилдаги аччиқ сабоқлардан хулоса чиқаришаяптими? Соҳада ўнгланиш қилиш учун чора-тадбирлар белгиланаяптими? Афсуски йўқ. Биргина мисол: қишлов чорвадор учун жиддий синов даври. Буни тўғри тушунган тармоқ жонкуярлари олтин кузнинг илиқ-иссиқ кунларидан омилкорлик билан фойдаланиш, кўпроқ хашак тўплашга зўр беришаяпти. Бу ерда эса қишловга кўрилаётган тайёргарлик ҳам талаб даражасида эмас. Ҳозиргача қишлов учун 280 тонна ўрнига 200 тонна сомон, 300 тонна ўрнига 110 тонна силос, 100 тонна беда пичани ўрнига 10 тонна, 650 тонна ўрнига бор йўғи 50 тонна дағал хашак йиғилган. Бу чорвага эътиборсизликми ёки беписандлик? Шу савол билан ферма мудири Прим Олмосовга мурожаат қилдик.

– Техникаларимиз чарчаган, – дейди у бошини ҳам қилганча. – Нима қилишга ҳам ҳайронсан.

Ҳа, ферма вайрон, чорвадор эса ҳайрон. Сут-товар фермасида 20 нафар чорвадор меҳнат қилади, Уларга яратилган шарт-шароитлар ҳам бугунги кун талабига мутлақо жавоб бермайди. Фермада соҳа жонкуярлари учун иссиқ овқат йўқ. Радио телевизор кўриб, газета журнал ўқиш бу ердаги чорвадорлар учун ҳамон орзулигича қолмоқда. Чорвачилик муҳим соҳа эканлигини Автономов номли жамоа ширкат хўжалиги мутахассислари ҳам тушуниб етмаяптилар. Шу боис тармоқда жонланиш сезилмаяпти. Ғулом Ҳайдаров мудирлигидаги сут-товар фермасида аҳвол айниқса ачинарли. Бу ерда чорвадорлар учун умуман шароит йўқ. Ҳатто дам олиш хонаси ҳам тўғри жиҳозланмаган. Ҳаммаёқ чанг. Бошқа хоналар эса ахлат уюмига тўлдириб ташланган. Молхоналар эътиборсизлик туфайли таъмирталаб холга келиб қолган. Хўжаликда 250 бош қорамол бўлиб шундан 92 бошини соғин сигирлар ташкил этади. Улардан олинаётган маҳсулотни айтишга тил бормайди. Фермада моллар парваришига етарли эътибор йўқлиги оқибатида ҳар куни хўжалик бўйича бор йўғи 26 литр сут соғиб олинмоқда. Бу ҳар бош сигир ҳисобига кунига атиги 300 граммдан сут соғиб олинаётганлигини ифодалайди.

Бунинг сабаблари нимада? Биринчидан чорвани ем хашак билан таъминлашга эътибор сусайтириб юборилган. Ҳозиргача қишлов учун 150 тонна беда пичани ўрнига 10 тонна, 450 тонна сенаж ўрнига 150 тонна, 2400 тонна сомон ўрнига 162 тонна озуқа тўпланган.

Чорва мутасаддилари ўз зиммаларидаги масъулиятли вазифаларга лоқайд қараётганликлари сабабли юқоридаги нуқсонлар содир бўлаётир. Шунингдек, бу ерда меҳнат қилаётган чорвадорларнинг иш ва яшаш шароитларини яхшилаш, уларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш масалаларини ҳал этиш жумбоқлигича қолмоқда. Буни молбоқар Шокир Қиличев ҳам рад этмади.

– 69 бош қорамолга қарайман, – деди Ш. Қиличев. – Мана кўриб турганингиздек, молхоналар ахлатга тўла. Техникалар ишдан чиққан. Асосий ишни қўлда бажарамиз. Очиғи, шундай оғир шароитда ишлагандан кейин, манфаатдорлик ҳам яхши бўлиши керакда. Хўжалигимизда эса бунинг тескариси. Яъни манфаатдорлик йўқ ҳисоби. Ўзимдан қиёс: ўтган йили иш ҳақи олганим йўқ. Бор йўғи хўжалик томонидан 100 килограмм буғдой беришди.

– Жорий йилда қандай бўлаяпти? – сўрадик ундан.

– Бу йил ҳам аҳвол ўша-ўша. Ахир чорвадор меҳнати қадр топмаса, рўзғори, оиласи, бола-чақаси тўқ яшамаса ишдан кўнгли совийди-да. Бунинг устига биз чорвадорларнинг иккинчи уйимиз бўлган фермада ҳам шарт-шароит йўқ. Ҳеч бўлмаса чўпончўлиқлар учун иссиқ овқат ташкил этиш керак.

Хўжаликда чорвачиликка панжа орасидан қараб келинаяпти. Айниқса, бу ерда чорва мутасаддиларини тез-тез алмаштирилиши панд бермоқда. Биргина шу йилнинг ўзида ферма мудири икки марта ўзгарди. Дастлаб Тўймурод Ҳайдаровнинг ўрнига Шамси Эгамбердиев қўйилди. Сентябрь ойининг охиридан эса Ғулом Ҳайдаров сут-товар фермасига мудирлик қилаяпти. Бу эса маҳсулдор чорва туёқ сонининг кескин камайиб кетишига сабаб бўлаётир. Уқувсиз, етарли тажрибага эга бўлмаган кишилар раҳбарлигидаги фермалар бинолари аянчли аҳволга тушиб қолмоқда. Чорвачиликдан фақат зиён кўрилаяпти. Энг ёмон томони чорвадор косаси оқармаётир. Ўтган йили хўжалик тармоқдан оз эмас 940 минг сўм иқтисодий зарар кўрди: шу ва бошқа соҳалардан яхши натижага эришилмаётгани боис хўжаликнинг дебиторлик қарзи 20 миллион, кредиторлик қарзи эса 148 миллион сўмни ташкил этаяпти.

Тумандаги «Миришкор» кооператив ширкат хўжалигининг Бозор Ҳазратов мудирлигидаги сут-товар фермасида 947 бош қорамол парвариш қилинмоқда. Шунинг 323 бошини соғин сигирлар ташкил этади. Бу ерда ҳам маҳсулот ишлаб чиқариш сигирлар жон бошига олганда жуда оз. Ҳар куни жами 500 килограмм сут ишлаб чиқарилиб, шунинг 300 килограмми давлатга сотилмоқда. Бу ҳар бош сигирга ҳисоблаганда 1,6 литрга тўғри келади. Олинадиган маҳсулот пастлиги сабабини бош зоотехник Темир Бобоевдан сўраганимизда у қовоғини осиб олди ва молларга ем йўқлигидан нолиди.

Туманда чорвачиликнинг аҳволи ниҳоятда ташвишли. Молхоналар санитария талабларига жавоб бермайди. Қишловга тайёргарлик талаб даражасида эмас. Ем-хашак жамғариш қониқарсиз бормоқда. Шу ўринда мутасаддиларга халқимизнинг: «Деҳқон деҳқондан қолса бир йилда етар, чўпон чўпондан қолса қирқ йилда етар» деган ибратли мақолини эслатиб ўтишни лозим топдик.

Қиш эшик қоқмоқда. Шундай экан туман мутасаддилари чорвачиликдаги бундай нохуш аҳволни тубдан яхшилаб, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун зарур чора-тадбирлар кўришлари лозим. Акс ҳолда чорвадор қишлов синовларига дош беролмай «эчкимижоз» сигирлар маҳсулдорлиги бундан ҳам камайиб кетиши ҳеч гап эмас.

Комил САХАТОВ,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

Текинхўрга шафқат йўқ

ГЎДАКЛАР РИЗҚИ — КАМОННИНГ ЎҚИ

Ривоят қилишларича, қадимда кўп марта мол-мулк ўмарган ўғри йигитни миршаблар қўлга олишибди. Қозининг ҳукми билан ўғри йигитни дор остига келтиришибди. Йигитга сўнгги сўз берилганда у онасини кўриш нияти борлигини билдирибди. Шунда одамлар орасидан ўғрининг онаси чиқиб келиб, фарзандининг юз-кўзларидан ўпибди. Ўғри:

– Эй, меҳрибон онажоним, «болам деб оҳ чекаётган, мени эркалатиб суйган тилингиздан бир ўпай», – дебди.

Она ўғлининг сўнгги тилаги ижобат бўлишини истаб, тилини чиқарган экан ўғли тишлари билан «ғарч» этиб узиб олибди.

Бунинг боисини тушуниб етган оломон ношуд фарзандни қарғай бошлабди.

Қози ўғри йигитнинг бу ҳаракатининг сабабини сўрабди.

– Ҳурматли қози, азиз ҳамқишлоқлар! Мен ёшгина бола эдим. Қўшнининг товуқхонасига яширинча кириб 2 дона тухум олиб келганимда онам хурсанд бўлган. Аммо қаердан олдим, кимнинг мулки – бу онамни қизиқтирмаган. Аксинча, мени «чаққон болам, доно болам» деб эркалаган. Бирор марта онам менга бу йўлдан қайтарадиган маслаҳат ва насиҳат бермаган. Шунинг учун кўпчилик оналарга сабоқ бўлсин, дея онамга шундай одобсизликни раво кўрдим, – дебди.

Қиссадан ҳисса шуки, ҳеч ким жиноятчи бўлиб туғилмайди.

Бухоро шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли 46-болалар боғчасининг хўжалик ишлари бўйича омбор мудири Муборак Неъматова қинғир ишлари туфайли суднинг қора курсисига ўтиришга мажбур бўлди. Ачинарли томони шундаки, у аёл, она бўла туриб гўдакларнинг ризқига хиёнат қилди. Тоғни урса талқон қиладиган бу аёл болаларнинг ризқига кўз олайтириб, ўзига ишониб топширилган ва ўз ихтиёрида бўлган омбордан жами 3270 сўмлик озиқ-овқат маҳсулотларини шунингдек, боғчада овқат қилиш учун ишлатилиши лозим бўлган 39 килограмм, умумий нархи 4485 сўмлик картошкани боғча ошхонасига бермасдан, умумий суммаси 18105 сўмни ташкил қилувчи маҳсулотларини ўзининг шахсий манфаати учун қасддан ишлатиб, талон-торож қилганлиги аниқланди.

Бухоро шаҳар Ф. Хўжаев тумани судида судья Нодира Абдуллаева раислигида ушбу жиноий иш кўриб чиқилди. М. Неъматова Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 167-моддаси 1-қисми билан айбли деб топилиб, 2 йил муддатга аҳлоқ тузатиш ишларига тайинланиб, ойлик иш ҳақининг 20 фоизи давлат фойдасига ундириш ҳақида ҳукм чиқарди.

Шуни айтсалар керак-да «Кўпнинг ҳақи – камоннинг ўқи» деб.

Ўткир СОҲИБОВ,
Бухоро шаҳар Ф. Хўжаев тумани прокуратураси терговчиси.

ҚУТЛОВ!

Қадрли Татьяна Тимофеевна ТКАЛЕНКО!

Сизни муборак 50 ёшингиз билан чин дилдан қутлаймиз!

Корхонамиздаги кўпйиллик иш фаолиятингиз давомида ишчан, изланувчан етакчи муҳандис сифатида ўзингизни кўрсатиб, жамоамизнинг фахру ифтихорига айландингиз. Қатор муҳандислик техника топшириқларини пухта адо этиб, жамоамизнинг меҳнат ва иш шароитини яхшилашга муносиб ҳисса қўшдингиз. Умуман жонкуяр, ҳалол, пок инсон сифатида корхонамиз ютуқларини бойитишга доимо ўз улушингизни қўшиб келаяпсиз. Сизга бундан буёнги фаолиятингизда каттадан-катта муваффақиятлар тилаймиз. Доимо соғ-саломат бўлинг! Узоқ умр кўриб, барча эзгу ниятларингизга эришинг!

«Конструктор» илмий-ишлаб чиқариш корхонаси жамоаси.

Жиноят ва жазо

ҚОТИЛЛАР

Жиноятларни очишда, айниқса қотилликни фош этишда терговчининг билими, маҳорати ва тажрибаси муҳим аҳамиятга эга. Фаолиятим мобайнида ўнлаб қотиллик билан боғлиқ жиноятларни тергов қилганман. Кечаю кундуз, тинимсиз изланишлар албатта ўз самарасини беради.

Эндигина йигирма тўрт баҳорни қаршилаган Ирина Гайнулина Фарғона шаҳар «Тенглик» кўчасида қонуний никоҳдан ўтмаган турмуш ўртоғи ва икки нафар фарзанди билан яшарди. Бирор бир ижтимоий фойдали меҳнат билан шуғулланмасди. Аммо ейиш, ичиш, хуллас яшаш керак-да! Шу сабабли ҳам ўзгалар мулкига кўз олайтириш дардига мубтало бўлди. Энг ачинарлиси, у тузини ичиб тузлуғига тупурадиганлар тоифасидан экан. Унга собиқ овсини Ирина Қодирова мунтазам моддий ёрдам бериб турарди. И. Қодирова қўли гул тикувчи бўлгани сабабли иқтисодий жиҳатдан ўзига тўқ яшарди.

Шу йилнинг 7 январь куни соат 14 лар чамасида Ирина Қодирова яшайдиган Охунбобоев даҳаси А. Қодирий кўчасидаги 32-уйни 95-хонасига босқинчилик қилиш ва уни қасддан ўлдириш ҳамда тилла буюмларини қўлга киритиш мақсадида «ташриф» буюради.

Қулай фурсат топиб, Ирина Қодированинг уйда ёлғизлигига ишонч ҳосил қилгач, ўлжасининг эшигини тақиллатади. Собиқ овсинини чалғитиш мақсадида гўёки «ўз эримни сўйиб ўлдириб келяпман, бу ҳақда ҳеч кимга айтганим йўқ» дейди. Бу кутилмаган нохуш хабарни эшитган И. Қодирова ётоқхонасига кириб кетади. Шум ниятига етиш учун қулай фурсат келганини англаган Гайнулина қўлидаги пичоқни орқасига яшириб унинг орқасидан киради. «Гапларимга ишондинг-а, мен эримни ўлдирмадим, аммо сени ўлдираман» деб пичоқни санчмоқчи бўлади. Кўзи қонга тўлган Гайнулина исканжасида қолган Қодирова илтижо қилиб «мени қўйиб юбор, нима хоҳласанг бераман» дейди. Шу тобда меҳр-шафқат ва инсонийлик ҳисларидан мутлақо маҳрум бўлиб ваҳшийлашган Гайнулина ўлжасининг қўлларини тишлаб, тўғри келган жойига пичоқ санчийди. Бечоранинг ўнлаб жойига жароҳат етказади. Ирина Қодирова олган оғир тан жароҳати оқибатида воқеа жойида бевақт вафот этади. У ўлжасини ўлдиргач, жами қиймати 168 минг сўмлик тилла тақинчоқларни босқинчилик йўли билан талон-торож қилади. Тилла тақинчоқларнинг бир қисмини арзон гаровга сотишга ҳам улгуради. У жиноятини қанчалик яширишга уринмасин синчков ва тадбирли изқуварлар қотилни тилла тақинчоқларни сотаётганда қўлга олишади. Ўзининг шафқатсизлиги билан аёл деган муқаддас номни қотил деган тавқу лаънатга алмаштирди.

Ўтган йилнинг йигирма еттинчи апрелида Қува тумани Умриддинов кўчасида яшовчи Мадумар Исомиддинов уйидан чиқиб кетиб қайтиб келмайди. Бедарак йўқолади. Орадан салкам бир ой вақт ўтгач Марғилон шаҳар ўрамидан ўтган Жанубий Фарғона каналидан Мадумар Исомиддиновнинг жасади топилади. Велосипедга боғланган ҳолда топилган жасадда қасддан ўлдирилганлик аломатлари бор эди. Дастлабки терговни Қува туманлараро прокурори К. Зоҳидов, кейинчалик эса терговчи Э. Раҳматуллаев олиб боради. Қотилни аниқлаш бўйича туман ички ишлар бўлими томонидан тинимсиз изланишлар натижа берди. Ушбу жиноят Қува шаҳридаги 1-сон озиқ-овқат дўкони коровулхонасида яшаб юрадиган Шавкат Холматов ва Темирйўлчилар кўчаси 12-уй, 3-хонада яшовчи Фотима Охунова томонидан содир этилганлиги гумон қилина бошланди.

Улар яшайдиган жойларида зудлик билан тинтув ўтказилди. Фотима Охунованинг уйидан М. Исомиддиновни велосипедга боғлаган арқонга ўхшаш арқон топилади. Ҳар иккала арқонни аниқлаш мақсадида пойтахтдаги Х. Сулаймонова номидаги Республика илмий тадқиқот марказида экспертиза ўтказилади. Тергов ҳаракати давомида Қува туманидан ўтувчи Фарғона каналининг Мингчинор қишлоғидан ўтувчи қирғоқда қонга ўхшаш доғлар борлиги аниқланди. Суд биологик-экспертизаси эса қон доғлари марҳумнинг қон гуруҳига тўғри келишлиги ҳақида хулоса беради. Воқеа жойидан ва Фотима Охунованинг уйидан олинган арқонлар бир хил экани ҳам аён бўлди.

Аммо на Ш. Холматов ва на Ф. Охунова сўроқ қилинганида улар ушбу жиноятни содир этганликларини тан олишмади.

Ш. Холматов аввал ҳам судланиб жазони ўтаб чиққан, ҳамтовоғи Ф. Охунова эса эри билан ажрашган. Тижорат ишлари билан шуғулланиб, жумладан спиртли ичимликларни сотиб олиб қайта сотиш билан шуғулланиб келган. Фотима Охунова енгил табиатли аёл бўлганлиги сабабли ўзи яшаб турган хонадонда моддий манфаатдорлик эвазига бир неча шахслар билан учрашиб юрарди. Марҳум Мадумар Исомиддинов билан ҳам уч йилдан бери жазмани бўлиб дон олишиб юрарди.

Шавкат Холматов Мадумар Исомиддиновни мунтазам равишда Фотиманикига жазман сифатида келиб кетаётганини кўриб юрарди. У Фотима билан олдиндан жиноий тил бириктириб, Фотиманинг поччаси қамалиб қолганлиги ва унга ёрдам бериш кераклигини рўкач қилиб Мадумар Исомиддиновдан икки юз минг сўм пул беришни талаб қилишган. Ўз навбатида Исомиддинов пул топиб олиб келиб беришга ваъда беради.

Ваъда қилинган пулдан дарак бўлавермагач икки ҳамтовоқ Исомиддиновни уйига бориб, пулни тезроқ бермаса, Фотима билан ўртадаги «ишқий» муносабатларингни маҳалла кўйга ошкор қилиб шармандангни чиқарамиз деб дағдаға қилишади. Шундан сўнг Мадумарнинг дарди ичида, айтса тили, айтмаса дили куйиб юраверади. Ҳа, саёқ юрган таёқ ейди, деганлари шу-да!

Ўша машъум кечада Мадумар Исомиддинов жазмани Фотиманинг ўғлини туғилган куни билан табриклаш учун бозордан харажат қилиб унинг уйига боради. Шавкат Холматов ҳам келади. Улар роса спиртли ичимлик ичиб отамлашадилар. Камига гиёҳванд моддалар истеъмол қилишади.

Мумай пулни ололмаган ҳар икки нафс бандалари олдиндан режалаштирилган жиноий мақсадлари учун қулай фурсат етганини англаб ишга киришадилар. Шавкат Холматов Фотиманикидан қотилликни амалга ошириш учун арқон олиб ўлжасини алдов йўли билан олиб чиқади. Шавкат, Фотима ва велосипедини етаклаб Мадумарлар Фарғона-Қува автомобил йўли бўйлаб биргаликда Жанубий Фарғона канали ўтган Мингчинор қишлоғига келишади. Хилват жойда яна «наша» чекишади. Атайлаб жанжал чиқаришади. Шавкат Холматов Исомиддиновни жинсий аъзо қисмига қаттиқ уради. Тош билан тизза қисми ва бошқа жойларига бир неча бор шикаст етказади. Мадумарни хушидан кетганини кўришгач, уни велосипедга ўтказиб арқон билан қўлидан, белидан ва оёқларидан гўёки велосипед миниб кетаётгандай қилиб боғлашади. Ҳали тирик бўлган Мадумарни ўта шафқатсизлик билан онгли равишда ҳаётдан маҳрум қилиш учун Фотимани ҳам мажбурлайди. Кечаси иккилар чамаси велосипедга боғланган Мадумарни каналга ташлаб юборишади. Воқеа жойидан эса яширинишади.

Халқ қинғир ишнинг қийиғи қирқ йилдан сўнг ҳам чиқади деб бежиз айтмаган. Кимнинг нияти бузуқ, қўли қон бўлса у албатта жазосини олиши тайин. Ҳар икки қотиллик бўйича одил суд ўз ҳукмини ўқиди. Айбдорлар узоқ муддатларга озодликдан маҳрум этилди.

Убайдулло АЛИХОНОВ,
Фарғона шаҳар прокуратурасининг катта терговчиси, адлия кичик маслаҳатчиси.

ОГОҲЛИК — ДАВР ТАЛАБИ

Огоҳ бўлиш – ўз оилангни, ўз уйингни, ўз ватанингни ҳимоя қилишдир

«...Мен Ўзбекистон раҳбари сифатида қандайдир ёвуз кучлар муқаддас ислом динимизни, ота-боболаримиз эътиқодини, мусулмон фуқароларимизни таҳқирлашига, жамиятимиз ҳаётига хавф туғдиришига ҳеч қачон йўл қўймайман. Бу вазифани ўзимга нафақат Президент сифатидаги, балки бир мусулмон инсон сифатидаги муқаддас бурчим деб биламан».

Ислом КАРИМОВ.

Боткен воқеалари, 1999 йилнинг февралидаги Тошкентдаги портлашлар, Тожикистоннинг Қарчиғай қишлоғида содир этилган хунрезликлар ва ниҳоят, Сурхондарё вилоятининг Сариосиё ва Узун туманларидаги, Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманидаги террорчилик ҳаракатлари халқаро терроризмнинг қора ниятда уюштирган амалий ҳаракатлар занжирини ташкил этади.

Содир этилган ва этилаётган воқеалар ҳар бир пок виждонлик кишида қуйидаги саволларга жавоб топиш истагини келтириб чиқармоқда:

– Ватанимизга душман бўлган кучлар кимлар? Улар орасида қандай кучлар турибди?

– Уларнинг йўлбошчилари ва ҳомийларини биласизми?

– Улар қаерларда тарбияланиб, қаерларда паноҳ топган?

– Бош мақсадлари нима?

Қуйида биз эътиборингизга ҳавола этаётган материалларда юқорида қайд этилган саволларга озми-кўпми жавоб берилади, деб ўйлаймиз. Бундан хулоса шуки ҳар биримиз ҳамиша огоҳ ва ҳушёр бўлмоғимиз лозим.

ИСЛОМ ВА ДИНИЙ ЭКСТРЕМИЗМ: ҒОЯЛАР КУРАШИ

Таассуфки, 100 йилдан ортиқ давом этган мустабид тузум даврида маънавий илдизларимиздан айириш, динни жамият ҳаётидан сиқиб чиқаришга уринишлар бўлди. Натижада маънавият ва маърифат ўрнини маълум даражада жаҳолат эгаллаб юртдошларимиз фиқҳ, тафсир, ҳадис, тасаввуф илмлари ҳақида ҳатто умумий тушунчага ҳам эга бўлмай қолдилар. Ҳатто ислом дини, мусулмончилик нима, деган саволларга жўяли жавоб бера оладиганларнинг сони ҳам озчиликни ташкил этди. Мовороуннаҳр диёри азалдан дину диёнат ўчоғи, фузало-уламолар юрти эканлигини унутиб қўйдик...

Ана шундай шароитда минтақамизда, хусусан Ўзбекистонда баъзи кучлар дин ниқоби остида ғаразли мақсадлар билан сиёсий ҳокимиятни эгаллашга интилдилар. Аллоҳ, ислом каби сўзлар билан биргаликда номланган, эшитилиши жарангдор партия, ташкилотлар («Ислом уйғониш партияси», «Ҳизбуллоҳ», «Ҳизбут-таҳрири ал-исломий» ва бошқалар) тузиб, мавжуд конституциявий тузумни ағдариб ташлаб, яхлит жуғрофий ҳудудда ислом давлати қуриш, халифаликни қайта ўрнатишга интилдилар.

Халифалик – исломий давлат тизими бўлиб, VII асрда Арабистон ярим оролида вужудга келган. Арабча «ўринбосар» деган маънони англатган халифа давлатнинг диний ва сиёсий ягона раҳбари ҳисобланган.

Пайғамбаримиз Муҳаммад (с. а. в.) нинг «Мендан кейин халифалик 30 йил давом этади. Ундан сўнг подшоҳликлар пайдо бўлади», деган ҳадислари бор (Имом ат-Термизий). Ҳақиқатан ҳам, Пайғамбаримиз башоратларини тарих тасдиқлади, 30 йил хулафои рошидийнлар Абу Бакр ас-Сиддиқ, Умар ибн ал-Хаттоб, Усмон ибн Аффон, Али ибн Абу Толиб 632-661 йиллар давомида ислом ғояларини асл ҳолда сақланиб қолишига бор кучларини бахшида этдилар.

Демак, ҳозирги асримизда халифаликни қайта тиклаш ғояси ислом дини таълимотига зиддир.

Ваҳҳобийлар ҳукуматни қўлга олишда очиқ кураш, экстремизм, террор йўлини тутсалар, «ҳизбутчилар» ғоявий, мафкуравий кураш услубини қўллайдилар. Улар беш кишидан иборат бўлган ҳалқа-ҳалқаларга бўлиниб, мафкуравий тарғибот ишларини олиб борадилар, ёшлар тарбиясидаги маънавий бўшлиқдан фойдаланиб, уларнинг онгини заҳарлашга уринадилар. Халифалик асосидаги ислом давлатини тиклаш ва токи ана шу мақсадга эришмагунча бошқа масалалар, ҳатто ибодатларга ҳам иккинчи даражали вазифа деб қарайдилар.

«Ҳизбут – таҳрир ал-исломий» диний ташкилоти ҳам ваҳҳобийлар каби давлат сиёсий бошқарувига аралашишга, ҳукуматни тўнтариш йўли билан қўлга киритиб, ислом давлати ўрнатишга интилади.

«Акромийлар» оқими вакиллари Аллоҳтаолонинг эътиқод қилдилари ва пайғамбаримиз имон келтирмайдилар, ҳозирги кунда мусулмонларнинг намоз, рўза, закот, ҳаж амалларни фарз эмас, чунки биз гўё куфр жамиятда яшамоқдамиз, деб даъво қиладилар.

Юқорида тавсифланган диний оқимларнинг ғоявий мақсадлари турлича бўлса-да, аслида уларнинг мақсадлари ва ғоялари битта диний ниқоб билан қўлиб, ҳокимиятга интилиш, тинч-осойишта халқ орасида нифоқ ва ихтилоф чиқариш. Энг ачинарлиси шундаки, бу оқимлар ҳали онги шаклланиб улгурмаган, тажрибасиз ғўр ёшларни ўз тузоғига илинтириб, улардан ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида фойдаланмоқдалар. Пайғамбаримиз: «Отага итоат қилиш — Тангри итоат қилишдир. Унинг олдида гуноҳкор бўлиш — Тангри олдида гуноҳкор бўлиш билан баробардир», деганлар. Яна марҳамат қилиб айтганлар: «Ота-оналарнинг кексалик вақтида ҳар иккисини ёки бири бўлмаганда бошқасини рози қилиб, жаннати бўлиб олмаган фарзанд хор бўлиб, хор бўлсин ва яна, хор бўлсин». Мазкур ҳадислардаги тарбиявий ўгитларга қарамай, баъзи ғаразли оқимларга кириб қолган ёшларимиз ота-оналарини беҳурмат қилиш даражасигача бормоқдалар. Бу эса, исломнинг инсонпарварлик ғояларини обрўсизлантиришга сабаб бўлмоқда.

Шу ўринда табиий савол туғилади. Динга ўзи партия тузиш, гуруҳларга бўлиниш қандай баҳоланади?

Қуръонда айтилади: «Ва барчангиз Аллоҳнинг арконига (Қуръонга) боғланингиз ва (фирқаларга) бўлинмангиз!.. (Оли-Имрон, 103). Бу Аллоҳнинг буйруғи, шариат аҳкомларига кўра фарз амал, яъни мусулмонлар бажариши шарт бўлган ҳаракат ҳисобланади. Демак, Исломда гуруҳларга бўлиниш, фирқа, ҳизб тузиш Аллоҳ томонидан таъқиқланган ва муқаддас динимиз таълимотига зид эканлиги аниқ-равшан бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобида диннинг жамият ҳаётида тутган ўрни ҳақида жумладан шундай ёзади:

«Биз дин бундан буён ҳам аҳолини олий руҳий, ахлоқий ва маънавий қадриятлардан, тарихий ва маданий меросдан баҳраманд қилишга тарафдоримиз. Лекин биз ҳеч қачон диний даъватлар ҳокимият учун кураш, сиёсат, иқтисодиёт ва қонунчиликка аралашиш учун байроқ бўлишига йўл қўймаймиз. Чунки, бу ҳолни давлатимизнинг хавфсизлиги ва барқарорлиги учун жиддий хавф-хатар деб ҳисоблаймиз».

Биз бугунги кундаги маънавий ҳаётимизни ислом дунёсида чексиз эҳтиром қозонган Имом ал-Бухорий, Имом ат-Термизий, Хўжа Баҳовуддин Нақшбанд, Аҳмад Яссавий, Замахшарий каби алломаларимиз билан боғлаймиз, чунки бу буюк инсонларнинг изи номлари, ўлмас мероси муқаддас динимиз билан чамбарчас боғланиб кетган. Биз динимизни бу сиймоларсиз ва ўз навбатида бу улуғ номларни эса динимизсиз тасаввур қила олмаймиз.

● *Сариосиё туманидаги 3-сонли Сариосиё темир йўллари ташқи иқтисодий фаолияти божхона маскани мамлакатимизга таъқиқланган моллар ва гиёҳванд моддаларни кириб келишининг олдини олиш борасида жонбозлик кўрсатмоқда. Шу туфайли ҳам бу маскандан шубҳали юк билан ўтиш жуда қийин.*

СУРАТДА: божхона ходими Тилло Эшматов носқовоқда гиёҳванд модда олиб ўтмоқчи бўлган ҳуқуқбузар Мансурбек Холовни қўлга туширган пайт.

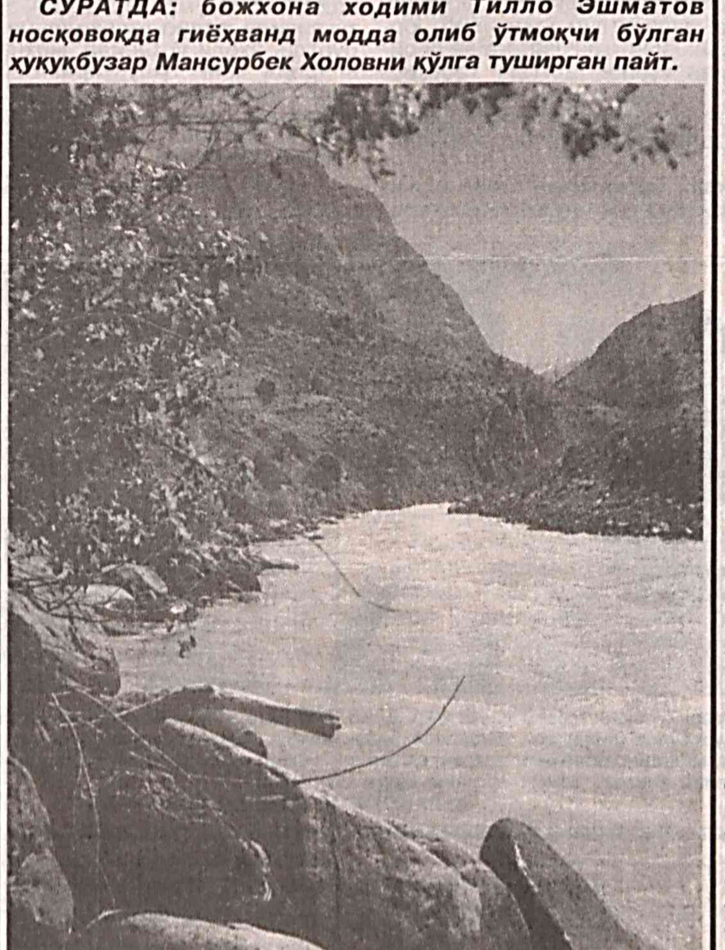

● *Бўстонлиқ тоғлари бугун тинч, осуда. Унинг булоқлари, сойлари зилол. Чунки ҳозир бу масканлар террорчилардан тўла тозаланган. Бу ҳудудларга душманларнинг кириб келишига ишончли тўсиқ қўйилган.*

«МУХОЛИФАТ» КИМ ЎЗИ?

Бу юртимизда барқарорликни таъминлаш, унинг равнақи учун курашаётган ҳар бир виждони пок республикамиз фуқароси аниқ-равшан билиши лозим бўлган тушунчадир.

Аммо, минг афсус, шу пайтгача бу саволга оммавий ахборот воситалари, тегишли мафкура хизматлари узил-кесил жавоб берганлари йўқ. Натижада кўплаб фуқаролар учун «бузғунчи» мухолифатнинг асл башараси, унинг мақсад ва вазифалари, моҳияти, кирдикорлари тўлақонли баён этиб берилмади. Мухолиф фикр ва ғояларни амалга оширмоқ ниятидаги сиёсий ҳаракат нима-ю, ўзларини мухолифлар деб номласада, асл нияти ҳокимият учун кураш йўлида ҳар қандай пасткашликдан иборат гуруҳлар ким эканини ҳар ким ҳам яхши тушуниб олганича йўқ. Оқибат, айниқса ёшлар ўртасида иккиланишлар, ҳатто мухолифат томонига оғиб кетиш каби ачинарли ҳоллар кузатилмоқди.

Хўш, мухолифат ким ўзи?

Мусобаҳаларининг бирида «Эрк» демократик партиясининг етакчиси М. Солих шундай деганди: «Мен ўзбек мухолифати яксон қилинди, деган фикрга қўшилолмайман, ҳа, унинг овози йўқ, лекин сиёсий куч сифатида мавжуддир... барча тузилмалари сақланган... агар партия ноқонуний, деб эълон қилинса, у махфий тарзда фаолият кўрсатади... зарур вақтда имкониятлар ўз кучини кўрсатади». Бу гапнинг пўписа эмаслиги тез орада кўриниб ҳам қолди.

«Эрк» етакчилари ўзларининг башараларини, аниқроғи, ваҳший турқларини 1993-1994 йиллардаёқ кўрсатишди. Ўша йилларда Ўзбекистон ҳуқуқ-тартибот идоралари тергов жараёнида улардан «адолатсизликка қарши курашчилар ва инсон ҳуқуқлари тарафдорлари» ниқобини олиб ташлаб, террорчиларнинг бўринусха башараларини очиқ-ойдин кўрсатишди. 1993 йили Қашқадарё вилоятининг Китоб ва Косон туманларида «эрк»чиларнинг маҳаллий фаоллари, 20-25 ёшлардаги ҳарбий хизматни ўтаган, иши юришмай қандай йўл билан бўлса-да пул ишлашга тайёр кайфиятдаги йигитларни Туркияга, гўёки тижоратга ўқитиш ҳамда бадавлат бизнесменлар буюртмасига кўра шахсий қўриқчилар сифатида тайёргарлик кўришга юбориш каби алдовлар йўли билан танлай бошладилар. Уларнинг режалари жуда пухта ўйланган эди. Қайси ота-оналар ўз ўғлининг чет элда таълим олишини ҳамда обрўли ва катта маош тўланадиган ишга жойлашишини орзу қилмайди дейсиз? Таълим ҳужжатларини расмийлаштириш ва йўл билан боғлиқ ҳаражатларни «саҳий амакилар» ўз зиммаларига олганлари ҳам, афсус, ота-оналарни қизиқтирмайди. Айрим оталар эса фарзандларининг кетиб қолганлигидан кечроқ хабар топдилар. Шундай қилиб, 20 дан ортиқ йигит Китоб — Муборак — Бухоро — Чоржўй — Ашхобод — Красноводск — Тбилиси — Батуми йўналиши бўйича жўнаб кетдилар. Бутун йўналиш давомида уларни «Эрк» демократик партияси фаоллари бўлмиш Б. Йўлдошев, Ш. Холбоев, Д. Маматовлар кутиб олишиб, ҳамроҳлик қилишар ва меҳмонхоналарга жойлаштириб, овқатлантиришарди. Батумида қалбаки ҳужжатлар расмийлаштирилиб, «Эрк»чилар «кўнгилли» деб атаган йигитлар Истамбул шаҳрига етиб келдилар. Энди эса айбланувчиларнинг берган кўрсатмаларига қаратамиз: «... бизни Истамбул шаҳридан бир неча соатлик масофада, денгиз бўйида жойлашган Шила посёлкасига олиб келишди. У ерда биз ўқотар қурол, гранаталар ва тутун шашкаларини амалда ишлатишни ўргатар эдик. Ҳарбий қисмга бориб, портлатиш ускуналаридан фойдаланиш, ниқобланиш ва тегишли жойни разведка қилиш, манзилга шовқинсиз суқилиб кириш, кишиларни гаровга олиш, қийноқ йўли билан маълумот олиш, сўроқ пайтида ўзини қандай тутиш бўйича шуғулланар эдик. Машғулотларни чет эллик мураббийлар ўтар эдилар».

Бошқача қилиб айтганда, қўриқчиларни ўрганиш дастури анчайин антиқа экан. Ўз-ўзидан, ҳали халқ хотирасидан ўчмаган «Туркистон легиони»да қўпорувчи ва террористларни тайёрлаш тарихи эсга тушади. Ўхшашлик айнан бўлиши учун фюрер ва доктор Геббельснинг жунбушга келтирувчи нутқлари ёзилган пластинкалар ўрнига кўнгиллилар «Эрк» рўзномаси ва М. Солихнинг рисолаларини ўқиб, доимий равишда «Озодлик» радиосини эшитиб туришлари керак эди. М. Солихнинг ўзи ҳам лагерга бир неча бор келиб, суҳбатлар ўтказган. Ҳар гал суҳбатларнинг мазмуни ва услубида янгилик кўзга ташланмас эди: «Ҳокимият қўлга киритилгач, кўнгиллиларга турмуш шароитларини яхшилаш, уй-жой, пул, машиналар билан таъминлашни ваъда қилар эди. Бунинг эвазига эса йигитлар Ўзбекистонда «Эрк» етакчилари топширадиган «хизмат»ни бажаришлари шарт эди.

1994 йил сентябрида «кўнгиллилар» гуруҳларга бўлиниб, Боку шаҳри орқали Грозний шаҳри (Чеченистон)га олиб ўтилди. Бу ерда уларни «Эрк» фаоли Юсуф Рўзимуродов кутиб олди ва олдига муайян вазифа қўйди: «Ўзбекистонга келгач, улар Олий Мажлисга сайловлар арафасида «Эрк» демократик партиясининг фаолларини ҳуқуқий муҳофаза қилиш идораларидан ҳимоя қилиб, бошқа топшириқларни бажариш, масалан, МҲХ ва ИИВ раҳбар ходимлари ва уларнинг оила аъзоларидан гаровга олиб, қўрқитиш, товлаш йўли билан қўйган шартларини бажартиришлари зарур эди. Амалий малакаларини эсдан чиқармаслик учун эса Грозний яқинидаги лагерларга олиб боришар, «кўнгиллилар» у ерда автомат, қуролларнинг барча турларидан отишни машқ қилардилар.

1994 йил ноябрида «кўнгилли»ларни 5-6 кишилик гуруҳларга бўлиб, Ўзбекистонга олиб ўта бошладилар. Рўзимуродов ҳар бир гуруҳ йўналишини белгилар, йўл ҳаражатларига пул берар эди. Туркия ва Чеченистонда «кўнгилли»лар Қуръон билан қасам ичиб, тайёргарлик ва чет элда бўлган даврда уларга маълум бўлган маълумотларни ҳар қандай шароитда ҳам ошкор қилмасликка ваъда берганлар.

М. Солих ва шериклари мана шундай «қўриқчилар»ни, аниқроғи қўпорувчи ва террористларни тайёрлаган эди. Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари бу ишга қонун асосида тегишли баҳо берганлар. 20 дан ортиқ киши турли муддатларга қамоқ жазосига маҳкум этилди. Тўғри, бу шахслар алдаш йўли билан чет элга олиб кетилган, уларга руҳий ва жисмоний таъсир ўтказилган. Булар суд жараёнида инобатга олинди. Лекин уларнинг қочишга, Республикамиз ваколатхоналарига мурожаат қилишга, Ватанга қайтгач эса айбларига иқрор бўлишларига имкон бўлган эди-ку! Айбига иқрор бўлганлар оталарча панд-насиҳат эшитдилар, озодликка эришиб жамият бағрига қайтдилар. Қамоққа тушганлар эса, ўз халқига қўл кўтариш нима эканлигини яхшилаб ўйлаб кўриш имкониятига эга бўлдилар.

Одил РАҲМАТОВ,
(«Огоҳлик — муқаддас бурч» китобидан олинди).

● *Қилмиш — қидирмиш*

ЗИЛДАЙ ЮК

Яқинда Наманган вилояти судининг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати очиқ суд мажлисида Йўлдошев Абдумалик Аҳмадалиевичнинг жиноят ишини кўриб, ҳукм чиқарди.

1997 йилда Наманганда икки нафар милиция ходимини отиб ташлаб қочиб кетган, Тожикистон, кейинроқ Афғонистон ҳудудида ҳаракат қилаётган ватангадолар паноҳидан қўним топган, 1999 йилда Қирғизистон Республикасининг Боткент вилояти тоғларида ўз ўлимини топган Абдували Йўлдошевнинг қонли қилмишлари ҳар бир наманганликнинг ёдида. Абдумалик ана шу ватан фурушнинг укаси. У ҳам жиноятчкор ака изидан кетди. 10 ойга яқин аввал Тожикистон, кейин Афғонистонда жангариларнинг махсус тайёргарлик лагерларида бўлди. Қирғизистон ҳудудида қочувда юрган бу маккор, юртфуруш шу йилнинг бошларида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томониданқ ўлга олинди.

Жиноятга жазо муқаррар, дейишади. Бу гал ҳам мазкур ҳақиқат ўз исботини топди. Наманган вилоят судининг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати чиқарган ҳукмдан парча:

«Йўлдошев Абдумалик Аҳмадалиевич Тоҳир Йўлдошев, Жума Ҳожиев кабилар билан биргаликда Ўзбекистон Республикасида конституцион тузумни ағдариш, ҳокимиятни босиб олиб ислом давлати қуриш мақсадида уч йўналишдаги бўлинмали қуролли жиноий уюшма ташкил этишган. Бу гуруҳ таркибидаги 12 нафардан зиёд аъзоси бўлган «Тавба» уюшган қуролли гуруҳини ташкил этиб, Абдували Йўлдошев, Толиб Мамажонов, Расул Охунов, Ўрмон Нуриддинов, Абдурасул Йўлдошев билан бирга бир неча автомат, граната, пичоқ, дубина каби қуроллар билан таъминланган ҳолда 1997 йилнинг декабригача гуруҳ содир этган жиноятларда фаол қатнашган. Фаолиятини сир сақлаш учун қасамёд қабул қилган».

Абдумалик билан суҳбатлашганимизда у 4 нафар ёш, вояга етмаган боласи борлигини, фарзандларининг эртаси ташвишга солаётганини айтиб аччиқ кўз ёш тўкди. Пушаймонлигини қайта-қайта таъкидлаб, элу юртидан, Юртбошидан кечирим сўради. Ҳокимият ва мол-дунё васвасаси инсон боласини иймон, эътиқод, ор-номус, виждон, меҳр-муҳаббат ва покиза, соғлом тафаккурдан жудо қилиб қўйиши — ҳақиқат! Бугун қилмишига жавоб бериш фурсати келганда эса аламли иқрорлар — бефойда!

Яна суд ҳукмига қайтайлик: «Судланувчи Йўлдошев Абдумалик Аҳмадалиевичнинг мол-мулки мусодара қилиниб, 20 йил муддатга озодликдан маҳрум этилсин. Жазони ўташ муддатини 17 апрель 2000 йилдан бошлаб ҳисоблаб, қаттиқ тартибли колонияда ўтаттирилсин!».

Бу сафар ҳам жиноят жазосиз қолмади. Ҳамма макон ва замонларда ҳам шундай бўлган. Абдумалик кабилар надоматлар бўлсинки, бу ҳақиқатни идрок этишга ақллари ожиз. Ватанга, миллатга қилинган хиёнат, она-юрт, юртдошларга тиғ кўтаришдек улкан гуноҳнинг зилдай юки уларнинг бўйнида қолажак.

Абдулбоқий ИБРОҲИМОВ.

ГУНОҲ ВА ТАВБА

Оқимларга билмай эргашиб,
Беҳудага чекдилар заҳмат.
Хатоларин англашиб ёшлар,
Кўз ёш билан қайтди, ҳайрият.

Қилич кесмас эгилганда бош,
Тавба ювар жами гуноҳни.
Кечирамиз, – дедилар юртбош,
Ёдга олиб улуғ Оллоҳни.

Юртни бирга қилайлик обод,
Биздан рози бўлишсин авлод,
Бағрикенг ҳам кечиримлидир,
Ўзбекистон бу – буюк давлат.

Абдулҳоди ҲАБИБУЛЛОҲ.

БУЛАРНИ БАРЧАМИЗ БИЛИШИМИЗ ЗАРУР

ВАҲҲОБИЙЛИК НИМА?

Ваҳҳобийлик – диний-сиёсий оқим. У XVIII асрда Марказий Арабистоннинг Нажд воҳасида юзага келган. Ваҳҳобийлик илгари сурган ғоя – исломни «тозалаш», пайғамбар давридаги асл ҳолатига қайтариш, барча арабларни яшил байроқ остида бирлаштириш.

Ваҳҳобийлик дунёвий маданиятга қатъий қаршидир. Уларнинг талқинича, мусиқа, кино, театр ва тасвирий санъат билан шуғулланиш кечирилмайдиган гуноҳдир.

Оқим асосчиси Муҳаммад Ибн Абу ал-Ваҳҳоб 1703 йили қози оиласида туғилган. У Муҳаммад алайҳиссаломнинг «Ҳар бир янгилик залолатдир» деган ҳадисини нотўғри талқин қилиб, ҳар қандай янгиликка қарши курашган. Айниқса у қабрларни зиёрат қилишга тамомила қарши эди. Шу важдан ваҳҳобийлар 1802–1803 йилларда имом Ҳусайн ва имом Ҳасаннинг мақбараларини бузиб ташлаб, мақбарадаги олтин суви юритилган ғиштлар, қимматбаҳо тошлар, тилло безакларни талон-тарож қилганлар, тўрт минг бегуноҳ кишиларни қиличдан ўтказганлар.

Огоҳ бўлайлик бугун ҳам юртимизда ваҳҳобийлик тарафдорлари бор.

«ҲИЗБУТ-ТАҲРИР АЛ- ИСЛОМИЙ»ДАН ОГОҲ БЎЛИНГ!

«Ҳизбут-таҳрир ал-Исломий» – реакцион-экстремистик оқимдир. Ўзбекчага «Ислом озод қилиш партияси» деб таржима қилинади. Бу партияга шайх Тақийитдин Набаҳоний 50-йилларда асос солган бўлиб, Байтул Мақдис шаҳрида (Иерусалим) илк бўлинмаси тузилган. Бу оқим тарафдорлари кўп мусулмон давлатлари, жумладан, Тунис, Ироқ, Жазоир, Судан, Яманда яширин фаолият олиб бормоқдалар.

«Ҳизбут-таҳрир» тузилма жиҳатидан пирамида кўринишида ташкил топган. Ҳар бир гуруҳ 5-6 кишидан иборат бўлади. Гуруҳ ишига «мушриф» раҳбарлик қилади. «Амир» эса «мушриф»га раҳбар бўлиб, унга машғулотларни ўтказишда ёрдам беради.

Улар асосан диндорлар, зиёлилар, илмий ходимлар, талаба-ёшлар ўртасидан ўз тарафдорларини танлайдилар.

Ҳалифалик шаклидаги ислом давлатини қуришни мақсад қилиб қўйган «Ҳизбут-таҳрир» ташкилотининг бошланғич бўлинмалари мамлакатимизда 1992 йилдан эътиборан яширин равишда ташкил этила бошланган.

Ҳозирги кунда мазкур оқим ташкилотлари асосан Тошкент шаҳри, Тошкент вилояти, Андижон, Фарғона, Наманган, Сурхондарё, Самарқанд, Хоразм, Қашқадарё, Бухоро ва Жиззах вилоятлари ҳудудларида мавжудлиги аниқланган.

ЎЗ УЙИНГНИ ЎЗИНГ АСРА!

Бугунги кунда «Ўз ўйинги ўзинг асра» иборасини ҳар қадамда эшитиш мумкин. Чунки мустақил мамлакатимиз ютуқларини кўролмаган бир ҳовуч ғаламислар ҳасад кўзи билан боқмоқда. Аммо халқимизда бундайларга қаратиб айтилган доно ибора бор: «Ит хуради, карвон ўтади».

Шундай бўлса-да, ҳар биримиз ўз постимизда, иш жойимизда, маҳалла ва хонадонимизда ҳамиша сергак бўлишимизни давр тақазо этаяпти. Ана шу мақсадда маҳаллаларда, уй-жой бошқармалари ҳудудларида маҳалла постлари ташкил этилган. Постларда кўнгиллилардан иборат бўлган маҳалла посбонлари сергак туришиб, теварак-атрофни ўрганишмоқда, эл тинчлиги ва осойишталигини сақлашга сидқидилдан ҳисса қўшишаяпти. Корхона ва ташкилотларда, ўқув муассасалари ва бошқа меҳнат жамоаларида навбатчиликлар ташкил этилмоқда. Умуман эл тинчлиги ва осойишталигини сақлаш билан боғлиқ ҳамма муҳим тадбирлар амалга оширилаяпти. Айниқса, жойларда «Ўз уйинигни ўзинг асра», «Огоҳлик — давр талаби» ва бошқа долзарб мавзуларда ўтказилаётган учрашув ва мулоқотлар кўпчиликда катта қизиқиш уйғотмоқда. Бу ишлар туманимиз ҳокимияти, Ички ишлар бошқармаси ва прокуратураси, бошқа масъул идоралар билан ҳамкорликда олиб борилаяпти. Яъни, маҳалла посбонларимиз элимизнинг тинчлиги, хавфсизлиги учун, уларнинг осойишта ва фаровон ҳаёт кечириши учун чин дилдан ишлашмоқда.

Ражаббой МАДЕНОВ,
Тошкент шаҳар Чилонзор тумани Гулистон мавзеси «Маҳалла посбонлари»нинг сардори.

БУЙРУҚ БЕКОР ҚИЛИНДИ...

Пешку туман марказий касалхонаси жарроҳлик бўлими хизматчиси Н. Асланова ишга келди-ю, бўлим бошлиғи Ф. Қурбоновдан «20 октябрь 2000 йилдан эътиборан ўз аризасига кўра ишдан бўшаганини» эшитиб, хангу манг бўлиб қолди.

Ҳуқуқ-тартибот органи ходимларининг суриштируви натижасида шу нарса аён бўлдики, катта ҳамшира Майрам Батарова қўл остида ишловчи Қумри Отақуловадан Н. Асланова номидан ишдан бўшаш ҳақида ариза ёздириб, кадрлар бўлимига топширган. Кадрлар бўлими бошлиғи Г. Ҳамроева ҳам аёлнинг ўзига маълум қилмай, буйруқ тайёрлаб, бош ҳаким С. Муродова олиб кириб, имзо чектирган. Қарабсизки, болали аёлга ажойиб «совға» ҳадя этган. Ҳеч бир интизомий жазо олмай етти йил бир жойда тер тўккан аёл ҳеч сабабсиз ишдан четлаштирилган.

Биз, бу англашилмовчиликка ойдинлик киритиш, айбдорларга нисбатан қонуний чора кўришни талаб қилиб бош ҳаким С. Муродов қабулига уч кун қатнаб уни топа олмадик.

Ноҳақ ишдан бўшатилган ходима эса касаба хона касаба қўмитасига ўз ишига тиклаш бўйича ариза берди ва касаба қўмитаси ўзининг 2000 йил 27 октябрдаги йиғилиш қарори билан ходимани ишга қайта тиклади. Адолат қарор топди. Ўйлаймизки, туман ҳокимияти бундай қонунсиз ҳаракат «ижод»корларига муносиб баҳо беради.

А. РАШИДОВ,
«Адолат» мухбири.

Термиз шаҳрида Алпомишга ўрнатилган ёдгорлик.

Ўзбекистон халқ рассоми Владимир Кайдаловнинг «Алпомиш» достонига ишлаган иллюстрацияси.

Осойишталигимиз посбонлари

ЮРТ ҚАЛҚОНИ

— Бекобод шаҳрида ўта оғир жиноятлар 40 фоизга камайиб, 15 тани ташкил этди.

Бекобод шаҳар Ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция майори Ғайрат Мадаминов йилнинг ўтган даври мобайнида қилинган ишларни таъкидлар экан, бу гапга бежиз алоҳида урғу бергани йўқ.

Тошкент вилоятининг йирик шаҳарларидан бири бўлмиш Бекободда жиноятчиликка қарши кураш ва эл осойишталигини таъминлаш юзасидан муҳим ишлар амалга оширилмоқда. Сергак милиция ходимларининг синчков нигоҳидан шаҳарда рўй бераётган бирор жиноят ёки унинг келиб чиқишига кафилдор бўлган воситалар четда қолаётгани йўқ. Ҳар бир жиноятчининг қилмишига яраша жазосини олишида, уларнинг ноқонуний ёки жинояткорона фаолиятларига чек қўйишда ўз касбига сидқидилдан кўнгил қўйган, кунни-кунга, тунни тунга улаб, ҳузур-ҳаловатидан кечиб, тинчлик ва осойишталик йўлида керак бўлса жонини ҳам беришга шай турган бу касб эгаларининг барчаси етарли малака ва маҳоратга, мустаҳкам билим ва бой тажрибага эга. Шунинг учун ҳам милиция шаҳар ҳаётининг кўпгина соҳаларида ўз роли ва таъсирини ошириб бормоқда. Жиноятчиликнинг олдини олишга ва унга қарши кескин курашишга эътиборни кучайтирмоқда.

Шаҳар милициясига раҳбарлик қилаётган Ғайрат Мадаминов ўзининг ўткир сўзи, билим ва маҳорати, узоқни кўзлаб иш юритиши, зарур бўлган вазиятларда кескин хулосалар чиқариб масалаларни мустақил, узил-кесил ҳал эта олиши билан ажралиб туради. Шаҳарнинг Тожикистон Республикаси билан чегарадошлиги ўзига яраша муаммоларни келтириб чиқараётганига қарамай ёш, ишчан, талабчан милиция раҳбари сабот билан иш юритиб, зиммасидаги вазифани сидқидилдан адо этмоқда. Бу эса шаҳарда содир этилаётган баъзи бир жиноятларнинг камайишига олиб келаяпти. Яъни, Ғайрат Мадаминовнинг бошчилигидаги ҳар бир милиция ходими эл тинчлигини сақлаш, осойишталигини таъминлашдан ҳам муқаддас ва шарафли иш йўқлигини дил-дилдан англаган ҳолда фаолият юритаяпти.

Яқинда шаҳардаги даҳаларнинг бирида тожикистонлик фуқаро қўлга олинди. У 1 килограмм героин гиёҳванд моддасини катта миқдордаги чет эл валютасига пуллаб мўмай даромад орттирмоқчи бўлганди. Ҳали 30 ёшнинг эшигидан ўтмаган Улуғбекнинг бели оғримай нон ейиш орзуси хом хаёллигича қолди. Ундан кўра узоқни кўрадиган, қилни қирқ ёрган милиция ходимлари героин савдосини пишираётган Улуғбекнинг эсини киритиб қўйишди. Энди у темир панжара ортида бундан кейинги ҳаётининг ташвишини қилади. Биргина шу йўналишда ўтган ойлар ичида 72 та жиноят фош этилди. Улардан 3 килограмму 400 грамм гиёҳванд моддаси олиниб, мусодара қилинди ва шу иш бўйича 65 киши жиноий жавобгарликка тортилди. Бу билан гиёҳвандликдек жирканч иллатнинг ортидан келиб чиқадиган не-не жиноятларнинг йўлига кескин ғов қўйилди.

Биз шаҳар милициясининг яна бир эътиборли жиҳатини қайд этмоқчимиз. Яқинда матбуотда «Прокуратура айбномаси» номли мақола эълон қилинди. Бу бўйича милиция томонидан Бекободда аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари бошлаб юборилди. Жойларда учрашув ва мулоқотлар ўтказилиб, юртимиз равнақини, тинчлигини ва осойишталигини кўраолмаётган, Ўзбекистоннинг тараққиётига кўз олайтираётган машъум жиноятчиларнинг кирдикорлари қаттиқ қораланмоқда.

Шу билан биргаликда Ички ишлар бўлими ходимлари пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан ўтказилишида Бекобод тумани пахтакорларига камарбаста бўлмоқдалар. Бекобод шаҳар ДАН бўлинмасига 19 йилдан буён раҳбарлик қилиб келаётган милиция подполковниги Баҳрилло Шукуралиев буни алоҳида таъкидлар экан биз бир нарсани дилдан ҳис этдик: пахта бизнинг бебаҳо бойлигимиз. Унинг ўз вақтида нес-нобуд қилмай териб олиниши учун ҳаммамиз масъулмиз. Шу масъуллик милиция ва ДАН ходимларини бу борадаги ишларини астойдил ҳис этаётганликларидан далолат бериб турибди. Ўз навбатида ДАН ходимлари йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олишга эътиборни кучайтирмоқдалар. Натижада шу орқали келиб чиқадиган қоидабузарликлар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан анчага камайди. Ўтказилган рейдларда маст ҳолда транспорт воситасини бошқаргани учун 304 ҳайдовчи машина ролини ҳайдаш ҳуқуқидан маҳрум қилинди. 122 ҳайдовчи жаримага тортилди. Шу каби яна қатор қоидабузарликларнинг олдинги йилларга нисбатан камайгани ДАН ходимларининг ўз вазифаларини пухта адо этаётганликларини, йўл қоидаси – умр фойдаси эканлиги тўғрисида радио-телевидение ва матбуотда, аҳоли ўртасида, меҳнат жамоаларида кенг тушунтириш ишларини олиб бораётганликларини кўрсатиб турибди. Бу меҳнатларнинг самараси эса тинч ва осойишта ҳаётимизда ўз ифодасини топмоқда.

Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
«Адолат» мухбири.

СУРАТЛАРДА:
Шаҳар ИИБ бошлиғи ўринбосари, милиция подполковниги Ёқуб Деҳқонов милиция ходимлари билан меҳнат жамоаларида бўладиган навбатдаги учрашувга ҳозирланмоқда.

Туманлараро гиёҳвандликка қарши кураш бўлими тезкор вакили, милиция лейтенанти Шовкат Абдурасулов билан жиноят қидирув бўлими катта тезкор вакили, милиция капитани Ўткир Қурбонов яна бир гиёҳвандфурушнинг жиноят тафсилотларини ўрганишмоқда.

Шаҳар ДАНБ йўл патрул хизмати катта нозири Шуҳрат Юлдашев билан нозир Абдуқаҳҳор Гадойбоев ҳашарга отланган шаҳарлик ишчи-хизматчиларга бириктирилган ҳайдовчини йўлга кузатмоқда.

Эркин БОТИРОВ олган суратлар.

Диққат, янгилик!

УРУҒЧИЛИК: ЖАҲОНДА ЯГОНА

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясига қарашли Убай Ориф номидаги электроника илмий-тадқиқот институти қаттиқ жисм сиртига зарядланган зарраларнинг ўзаро таъсирини ўрганадиган жаҳондаги етакчи марказлардан биридир. Унинг асосий вазифаларидан бири илмий изланишлар олиб бориш билан бирга халқ хўжалиги турли тармоқларини ривожлантиришга амалий хисса қўшишдир. Институтда кейинги йилларда ўнлаб оламшумул ихтиролар қилинди. Бу ихтироларнинг тажриба нусҳалари шу институт заводида ишлаб чиқарилди ва синовдан ўтказилди. Институтда яратилган янгиликларнинг кўпчилик лицензияларини жаҳоннинг тараққий этган давлатлари (Япония, Швейцария ва бошқалар) сотиб олди.

Институт олимларидан бир гуруҳи кўп йиллардан бери пахтанинг физик хоссаларини ўрганишга алоҳида аҳамият бермоқда. Хусусан илмий ходимлардан Ғофур Абдурашидов, чигитни туксизлантирадиган, унинг ҳамкасби Воҳид Тўйчиев эса чигитни саралайдиган дастгоҳлар яратдилар. Бу дастгоҳлар айни пайтда республикамиз пахта заводларида ишлатилмоқда. Маълумки, бир гектар ерга туксизлантирилмаган, сараланмаган чигитлардан экилса, 100–120 килограмм кетади. Бироқ шунча майдонга туксизлантирилиб, яхши сараланган чигитдан атиги 19—20 килограмм сарфлаш кифоя. Бу қўшимча яганалашга ҳожат қолдирмайди. Уруғларнинг кўпчилиги бир текис униб, гектарига пахта ҳосили 3–3,5 центнерга ошади.

Катта илмий ходим, физика-математика фанлари номзоди Виктор Крахмалёв кўп йиллардан бири экиладиган уруғлик чигитнинг мағзи тўла ва соғлом бўлишини мутлоқ аниқлаш устида ишлаб, янги рентген телевизион мослама яратди. Одатда саноат миқёсида сифатли, соғлом чигит уруғини аниқлаш жуда ҳам мушкул. Чунки уруғлик чигит таркибида ҳам носоғ, заракунандалар билан зарарланган, туксизлантирилган, айни пайтда шикастланганлари ҳам бўлади. Зарарланган, шикастланган, экишга ярамайдиган уруғлик чигитни оддий кўз билан аниқлаш қийин. Шунинг учун турли пахта навларининг уруғлик чигити лаборатория ва оддий усулда экилганда қанчаси униб чиқиши номаълум. Чунки уруғларнинг соғлигига бутунлай туклигига ҳеч қандай асос, кафолат йўқ.

Янги усул орқали эса уруғ мағзининг тўла-тўкислиги, ядросининг шикастланган ёхуд шикастланмаганлиги, ҳамда зараркунандалардан зарар кўрганлиги ёки зарар кўрмаганлигини аниқ экранда кўриш мумкин. Мазкур усул билан ажратилган уруғлик чигит албатта бир текис тўла униб чиқади. Ғўзалар ҳар қандай табиий зараркунандаларга чидамли бўлади. Чунки уларнинг мағзи соғлом. Экиладиган уруғлик чигит миқдори 80 фоизга қисқаради. Энг муҳими, асосийси, ҳосилдорлик гектарига ошиб, пахта бир вақтда тез пишиб етилади. Ҳосил эса, ёғингарчилик бошланишидан олдин йиғиштириб олинади. Бу оддий содда усул билан қишлоқ хўжалигида экиладиган бошқа ўсимликлар уруғини ҳам танлаш, саралаш мумкин.

Илҳом ШЕРМУҲАММАД,
«Адолат»нинг жамоатчи мухбири.

Соғлом авлод - соғлом келажак

ҚЎЧҚОРДЕК ЎҒИЛ БЕРСИН

Самарқанд туманидаги Даштакиболо қишлоқ туғруқхонасида ўқитувчи Наргиза Муродова оз эмас кўп эмас беш килограммлик чақалоқ онаси бўлди.

«Соғлом авлод йили»нинг «паҳлавон» чақалоғи ўзини яхши ҳис қилмоқда. Онанинг саломатлиги тиббий ходимлар томонидан назорат қилиниб турилибди.

Туғруқхона шифокорларининг сўзларига қараганда бундай йирик вазндаги чақалоқлар туғилиши республикада 10 минг нафар боладан биттасига тўғри келиши мумкин.

Баъзан тўрт ярим килограммлик чақалоқлар учраб туради. Аммо беш килолик... Нима ҳам дер эдик. Мана буни чақалоқ деса бўлади.

«Туркистон-пресс»

ЯНГИ ДОЛЛАР МУОМАЛАДА

АҚШ пул муомаласида ўзгариш содир бўлди. Молия вазирлигидан маълум қилишларича, шу йилнинг ўрталаридан 5 ва 10 долларлик 1999 серияли қоғоз пуллар муомалага киритилди. Уларнинг умумий безатилиши ва устун ранглари 1996 сериясидаги Америка банкнотларининг анъанавий безатилишига мувофиқ.

Пулларнинг ўнг томонидан тегишли равишда Линкольн ва Гамильтонларнинг суратлари олдинги сериядаги банкнотлардагига нисбатан каттароқ тасвирланган, марказдан чапга олинган. Эски намунадаги 5 ва 10 долларлик пуллар қонуний тўлов воситасида бўлиб қолади. Уларни алмаштириш муддати чегараланмаган.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2000 йил 31октябрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

Бунда 1 АҚШ доллари 307 сўм 25 тийин қилиб белгиланди.

Турфа олам

ТИЛЛАР ДУНЁСИДАГИ МУАММО

Швеция телеграф бюроси дунёдаги таниқли тилшуносларнинг жаҳон тилларига доир фикр-мулоҳазаларини эълон қилди. Тилшунос-олимларнинг таъкидлашича ҳозир жаҳонда 6800 та тил мавжуд экан. Бироқ уларнинг ярми икки авлод умрича вақт мобайнида йўқолиб кетади, дейишади олимлар. Бу дегани, ҳар ўн кунда Ер юзида битта тил унут бўларкан.

Ҳозирги пайтда сайёрамиз аҳолисининг ярми асосий бешта – хитой, инглиз, испан, рус ва ҳинд тилларида гаплашади. Қолган 45 фоиз аҳоли эса яна бир неча юз тилда ўзаро муомала қилади. Боз устига, ҳар бирида миллионга яқин одам гаплашадиган 250 тача тил мавжуд. Шунингдек, 2500 нафардан кам бўлган элатлар гаплашадиган 3000 тага яқин тил ҳам бор.

Қанчалик ачинарли бўлмасин, тилшунослар фикрича, бу тилларнинг аксарияти йўқолиб кетишга маҳкум. Бу муаммо ҳозир жиддий бош қотиришни талаб қилади. Чунки, ҳар қандай тил тақдири, ундаги гаплашадиган элату халқларнинг маданий ва этник хилма-хиллиги, урф-одатлари, анъаналари билан боғлиқдир.

ҲАР БИР НОМДА МАЪНО БОР

Курраи заминимизда қитъалар номи қаердан келиб чиққан? Газетхонларни қизиқтирган ушбу саволга «Турд-7» ҳафтаномасида қуйидаги жавоб битилган.

«ОСИЁ» ассурийча «асу» чиқиш (кунчиқар), бунинг зидди – «эреб» – ботиш, ғарб деган маъноларни билдирган ва Европага нисбатан қўлланилган.

1503 йили италиялик денгизчи Америго Веспуччи жанубий қитъани «Янги дунё» деб атади. Кейинчалик бу атама қитъага нисбатан ҳам қўлланила бошлади. 1515 йилдан эътиборан эса, денгизчининг, яъни Америго Веспучининг ўз номи билан «Америка» деб юритилди. Дастлаб бу ном Жанубий Америкага, кейинчалик – 1538 йилдан унинг шимолий қисмига ҳам тарқалди.

«Антрактида» юнонча икки сўздан – «анти» – қарши ва «артикос» – «шимолий» сўзларидан таркиб топган. Яъни, ернинг Арктикага қарама-қарши томонида жойлашган сўнгги қисми.

Қадим аждодларимиз тасаввурича, Жанубий ярим шарда ернинг мувозанатини сақлаб турувчи қитъа – бўлиши лозим эди ва улар бу маконни «Терра аустралиа инкогнит» – «Номаълум жанубий замин» дейишади. 1606 йилда голландиялик Виллем Янсэнон уни кашф этди ва орадан 150 йил ўтиб, инглиз Флиндерс Басс бу заминни узил-кесил талқин этиб бўлгач – «Терра аутраила» дея атай бошладилар. Зеро, бу номаълум ер энди маълум бўлиб қолган эди.

ОДАМЛАР НЕГА 13 РАҚАМИДАН ҚЎРҚИШАДИ?

Дунёга машҳур бастакор Рихард Вагнерни умр бўйи 13 рақами таъқиб этиб келган. Бастакор 1813 йилда туғилган ва 13 февралда вафот этган. Унинг Байраейтдаги театри 13 августда очилган. У умри давомида 13 та опера ёзган, исми-шарифи ҳам 13 та ҳарфдан иборат. Унинг туғилган йили рақамларини қўшиб чиқса (1–8–1–3) ҳам 13 чиқади. Вагнернинг «Тангейзер» опера театри 1861 йил 13 мартда Парижда ер билан яксон қилинди ва 1895 йил 13 майдагина қайта тикланди.

Вагнер 13 йил муҳожирликда юрди. Унинг Байрейтда яшаган охирги куни 13 сентябрь бўлган. Ҳатто Вагнернинг вафот этган йили немис бирдамлигининг 13-йили бўлган. Даврвоке, бу мулотланувчи бари 1913 йилда чоп этилган «Минг мўъжиза» китобидан олинди. Аниқ шундай!

Хўш, унда одамлар нега 13 рақамидан қўрқишади?

Бу масалада немислар жуда ишончли экан. Ҳар тўрт немиснинг бири 13 рақамидан жуда қўрқади. Францияда кечада 13 та меҳмон тўпланиб қолса, бирор бегона кишини чорлаб, уни соннинг 14 тага етказишади. Англияда 13-стулга ўйинчоқ-айиқполвон ўтказиб қўйилади. Жуда кўп мамлакатларда меҳмонхоналарда 13 рақамли хона йўқ. Самолётларда 13-қаторни, кўп қаватли уйларда 13 қаватни ахтариб овора бўласиз.

Ваҳима шунчаликки, америкалик бир киши хотини 12 йил турмуш қурган муддатда, 13-йил тугаганда сўнгина яна собиқ хотинига қайта уйланган.

Оврупода шунақа гаплар! Бизнинг ўзбекларимиз эса ҳамма иш худодан деб, бунақа ирим-сиримларга асло ишонишмайди. Акс ҳолда, 13-машқни олишмаган, 13-уйда туришмаган бўларди.

ЕТТИ ЁШЛИ ФАН ДОКТОРИ

Эроннинг Қум шаҳрида таваллуд топган Муҳаммад Ҳусайн мўъжизавий заковат соҳиби. У беш ёшида Қуръони тўлиқ ёд олган. Оятларнинг маъносини форс тилига мукаммал таржима қила олади. Қуръондаги ҳар бир сўз нечанчи саҳифада қайси сураниинг қайси оятида эканини бехато айтиб беради. Етти ёшли бола Қуръонни ёддан ўқиш ва оятларга маъно бериш илми бўйича фан доктори илмий унвонига эга.

У тафсир илмида ҳам, таждид илмида ҳам докторлик унвонини олган. Англиянинг [illegible] шаҳридаги «Ал-Ҳижоз» университети «Қуръон илми» рисоласи учун унга докторлик унвонини берган. Бунга қўшимча равишда у Англиянинг «Ал-Лисаниқ» фахрий дипломига эга. Илм доираси ниҳоятда кенглигидан Муҳаммадга «Илм-ал-Худа» (Бепоён илм) лақаби берилган.

Бу ноёб иқтидорли болага қизиқиш катта. Улуғ олимлар, турли фан кишилари, ёзувчи, журналистлар, дипломатлар, руҳонийлар у билан суҳбат қурган, ҳақиқатан унинг илмий қобилияти эгасининг эканига тан беришган. Унинг отаси Муҳаммад Маҳдий ат-Таба Табоий ўз фарзанди ҳақида шундай дейди: «Аллоҳдан менга заковатли, фаҳм-фаросатли фарзанд беришини тинмай сўраган эдим. Аммо унинг беш ёшида Ҳофизи Каломулллоҳ ва олти ёшида фан доктори бўлиши етти ухлаб тушимга ҳам кирмаганди. Икки ёшлигида тоғаси унга Қуръон оятларини ўргатмоқчи бўлди. Биз унга «Бу ҳали ёш, акасидан ўргансин», деб улгурмасимиздан [illegible]

[illegible] хонасида 300 дан ортиқ китоби бор. Араб ва форс тилларидаги хутбалари видеокассеталарга туширилиб тарқатилмоқда. Етти ёшли аллома икки акаси ва синглиси билан муомалани, футбол ўйнашни, велосипед минишни, қўғирчоқ фильмларни кўришни ёқтиради. Унда кибр ва ғурур аломатлари мутлақо йўқ.

120 ХИЛ ТИЛНИ БИЛАДИГАН ҲАМШИРА

Россиялик Наташа Бекетова туғилганига икки ой бўлганидаёқ гапира бошлаши билан барчанинг эътиборига тушган эди. У фақат рус тилини эмас, ҳозирги кунда 120 хил тилни билади ва бемалол ўқиб ёза олади.

Наташа бир қанча муддат Анапа шаҳрида яшаб, шифохонада операция ҳамшираси бўлиб ишлади. Унинг қизиқувчанлиги ёшлигиданоқ маълум эди. Шуниси қизиқки, Наташа 14 ёшгача она тилидан бошқа халқлар тилларини ўқиётганини ҳатто онасидан ҳам сир тутган. Шуниси диққатга сазоворки, бошқа тилларнинг ҳозирги замонавийсини эмас, тарихий шевадагиларини ўрганади. Масалан, Хитой тилини XIV асрдаги шевасида бемалол гапиришни ўрганади. Бу шевани фақат жанубий хитойликлар тушуна оларди, холос. Шимолдаги хитойликлар эса, бу эски шевадаги тилни мутлақо тушунмайдилар. Наташа турк тилини ҳам энг қадимгисини ўрганди. Бу ўзбек тилига яқин эди. Шунинг учун ҳам Туркияга Ўзбекистондан кўчиб келганлар бемалол у билан гаплаша олади. Демак, қадимги туркча билан қадимги ўзбек тили битта тил экан.

Француз, япон, инглиз тилларини ҳам Наташа қадимги китоблардан ўқиб ўрганди. Араб тилини яхши билганидан эса, Қуръон сура ва оятларини бемалол ёзиб, ўқиб бера олади. Арабшунос-олим Николай Вашкевич ҳам Наташа Бекетовадаги истеъдодга қойил қолди.

Ҳа, бу ҳайратли дунёда нималар бўлмайди, дейсиз.

Ўзбекистон Республикаси «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компаниясининг «Жарчи» ахборот-тижорат газетаси ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади. Тел: 136-55-64.

АДОЛАТ

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Т.О.ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ҲАЙДАРОВ, К. РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Д. К. ҚИРҒИЗБОЕВ (Бўлим мудири), Р. М. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, М. КАЛОНХОНОВ (Бўлим мудири), А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, С. СИРОЖИДДИНОВ (Бўлим мудири), Н. НУРМАТОВ.

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 133-41-89.
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-55-64.
Эълонлар бўлими: 136-55-96.

Навбатчи — Саъдиддин САЙДИСЛОМОВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 140.
Буюртма Г— 937,
ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди.

Мақолада келтирилган факт ва рақамлар учун фақат муаллифлар жавоб берадилар. Қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти—20.00. Босишга топширилди 20.30.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси-32.